

PlanMER Revisie

Omgevingsvisie Drenthe

Reactienota Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Provincie Drenthe

29 juni 2017

Project
Opdrachtgever

PlanMER Revisie Omgevingsvisie Drenthe
Provincie Drenthe

Document
Status
Datum
Referentie

Reactienota Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Definitief
29 juni 2017
ASN166-21-P/17-009.306

Projectcode
Projectleider
Projectdirecteur

ASN166-21-P
B.A.J. Meeuwissen MSc
ing. A.J.P. Helder

Auteur(s)
Gecontroleerd door
Goedgekeurd door

A. Brouwer MSc (Provincie Drenthe), P.A. Feij MSc
B.A.J. Meeuwissen MSc
B.A.J. Meeuwissen MSc

Paraaf

Adres

Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Van Twickelostraat 2
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.
© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	OVERZICHT VAN REACTIES EN BEANTWOORDING	6
1.	Enexis	6
2.	Gemeente Meppel	6
3.	Gemeente Opsterland	7
4.	Niedersächsisches Ministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz	8
5.	Landkreis Emsland	8
6.	Provincie Fryslân	9
7.	Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed	9
8.	Vereniging Parkmanagement Bedrijventerreinen Emmen	10
9.	Waterschap Hunze en Aa's	10
10.	Waterschap Drents Overijsselse Delta	11
11.	Gemeente Ooststellingwerf	12
	Laatste pagina	13
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
I	Ingekomen reacties	36

1

INLEIDING

Deze reactienota geeft een overzicht en samenvatting van de reacties op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor de Revisie van de Omgevingsvisie Drenthe. De reactienota heeft als doel deze reacties te beantwoorden en duidelijk te maken welke reacties leiden tot aanpassing van de reikwijdte en detailniveau van het Milieueffectrapport (MER) voor de Revisie van de Omgevingsvisie Drenthe.

Ingekomen reacties

In totaal zijn er 11 reacties binnengekomen op de NRD. Het gaat om de volgende indieners:

- 1 Enexis;
- 2 Gemeente Meppel;
- 3 Gemeente Opsterland;
- 4 Niedersächsisches Ministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz;
- 5 Landkreis Emsland;
- 6 Provincie Fryslân;
- 7 Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed;
- 8 Vereniging Parkmanagement Bedrijventerreinen Emmen;
- 9 Waterschap Hunze en Aa's;
- 10 Waterschap Drents Overijsselse Delta;
- 11 Gemeente Ooststellingwerf.

Reacties 10 en 11 zijn na het verstrijken van de reactietermijn binnengekomen en in principe niet-ontvankelijk. De provincie heeft desondanks besloten beide reacties toch in behandeling te nemen.

Aan de indieners van een reactie is een ontvangstbevestiging gestuurd. De indieners worden actief geïnformeerd door de provincie over nadere besluitvorming over de Revisie van de Omgevingsvisie Drenthe en de bijbehorende milieueffectrapportage (m.e.r.).

Samenvatting van de reacties

De reacties op de NRD zijn afkomstig van een breed veld van belangenorganisatie en overheden binnen en buiten de provincie Drenthe. In algemene zin hebben de indieners waardering voor de te onderzoeken bouwstenen en de actualisatie- en integratieslag uit de revisie. Ook het proces dat de NRD schetst en de bijeenkomsten die plaatsvonden in het traject van de 'Revisie op Reis' worden als positief ervaren. De indieners geven aan (het milieuonderzoek) voor de Revisie van de Omgevingsvisie met interesse te volgen. Vanuit hun belangen en prioriteiten doen de indieners verschillende goede suggesties voor afbakening van de scope van de Revisie en aanscherping van de reikwijdte en detailniveau van het MER.

Aanpassing van reikwijdte en detailniveau

De opmerkingen en suggesties uit de reacties helpen bij het aanscherpen van de onderzoeksplan en scope van het MER en de Revisie van de Omgevingsvisie. Naar aanleiding van de reacties wordt in het MER in ieder geval ingegaan op de transport en opslag van energie, watertekorten en -overschotten. Ook worden demografische en economische ontwikkelingen waar nodig uitgewerkt, net als aanwezige cultuurhistorische waarden. Ook die reacties die niet leiden tot aanpassing van reikwijdte en detailniveau van het MER zijn voor de provincie waardevol om kennis van te nemen met het oog op het vervolgproces.

2

OVERZICHT VAN REACTIES EN BEANTWOORDING

Onderstaande tabellen bevatten de samenvatting en beantwoording van de reacties. In bijlage I zijn de ingekomen reacties terug te vinden.

1. Enexis

Reactie	Beantwoording
1.1 De indiener is verheugd om te zien dat er rekening wordt gehouden met het veranderende energielandschap	Dank voor de ondersteuning. De provincie neemt dit ter kennisgeving aan.
1.2 De indiener vraagt rekening te houden met de ruimtelijke inpassing van de energie-infrastructuur	Bij de uitwerking van alternatieven in het MER zullen wij op het onderdeel hernieuwbare energie ook aandacht hebben voor opslag en transport; inclusief de ruimtelijke aspecten die daarbij komen kijken.
1.3 De indiener vraagt rekening te houden met het kosteneffectief benutten van energie-infrastructuur	Bij de uitwerking van alternatieven in het MER zullen wij op het onderdeel hernieuwbare energie ook aandacht hebben voor opslag en transport; inclusief de financiële aspecten die daarbij komen kijken.
1.4 De indiener doet een suggestie voor opnemen van criteria in Omgevingsvisie over ontwikkeling van grootschalige hernieuwbare energie in relatie tot de benodigde energie-infrastructuur	Dit type uitspraken hoort thuis in de Omgevingsvisie zelf; niet in het MER. In een later stadium van de procedure zal de ontwerp-Omgevingsvisie voor een ieder ter inzage liggen.

2. Gemeente Meppel

Reactie	Beantwoording
2.1 De indiener geeft aan zich te kunnen vinden in de opzet van de NRD. Dit mede op basis van een advies dat de indiener heeft opgevraagd bij de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe.	Dank voor de ondersteuning. De provincie neemt dit ter kennisgeving aan.
2.2 De indiener geeft ter overweging mee om tabel 6.1 van de NRD iets minder traditioneel in te steken. De Omgevingswet biedt volgens de indiener meer aanknopingspunten voor onder andere: duurzaam (en circulair), sociaal, gezondheid (meer dan alleen milieu).	Tabel 6.1 bevat een voorlopig beoordelingskader dat in het MER waar mogelijk verbreed wordt tot andere thema's in de 'fysieke leefomgeving'. We herkennen de aanknopingspunten die de indiener noemt en nemen de genoemde suggesties in overweging.
2.3 Het belang van de stad (en dus ook Meppel) wordt volgens indiener juist verwoord in paragraaf 3.1 van de NRD.	Dank voor de ondersteuning. De provincie neemt dit ter kennisgeving aan.
2.4 De indiener merkt op dat paragraaf 3.2 niet duidelijk maakt welke demografische ontwikkeling van toepassing is op Meppel. De indiener herkent zich echter niet in de 'krimp-gedachte' en ziet eerder (potentiële) groei voor Meppel als verbindende trimodale schakel tussen stedelijk	De demografische ontwikkelingen in paragraaf 3.2 beschrijven een algemene trend en gaan niet in op specifieke steden als Meppel. Uiteraard zijn er lokale en regionale variaties in ontwikkelingen. Deze worden in de NRD echter niet verbijzonderd. Waar nodig wordt er in

Reactie	Beantwoording
en landelijk gebied.	het MER nauwkeuriger gekeken naar regionale variaties.
2.5 De in tabel 3.1 geformuleerde actuele ontwikkeling van de programmering van overaanbod in hectares bedrijventerrein vraagt volgens de indiener om een regionale nuancering. Indiener ziet in Meppel nog juist groeipotentie.	Ook deze actuele ontwikkeling beschrijft een algemene trend. Waar nodig wordt er in het MER nauwkeuriger gekeken naar regionale variaties.
2.6 De indiener doet de suggestie om enkele concrete infrastructurele projecten te noemen in tabel 3.1.	De in de rechterkolom van tabel 3.1 beschreven 'actuele ontwikkelingen' moeten gezien worden als een beschrijving vooruitlopend op de in het MER op te maken tussenbalansen (zie NRD, p.8, laatste alinea). De genoemde ontwikkelingen zijn bij ons in beeld en zullen, indien relevant op het schaal- en abstractieniveau van de Omgevingsvisie, terugkomen in het MER.
2.7 De indiener ziet in de dagelijkse praktijk een actuele provinciale ambitie op het gebied van grondstoffen (circulaire economie) en geeft ter overweging mee om deze ambitie te noemen in de NRD.	Het klopt dat wij ambities hebben op het gebied van grondstoffen (circulaire economie). We zien het als een belangrijk overkoepelend thema. Dat dit niet letterlijk is terug te vinden in de NRD valt m.n. terug te voeren op het feit dat nu al op veel plekken is geland in ons omgevingsbeleid, bijvoorbeeld: energie (van fossiel naar hernieuwbaar), landbouw/agribusiness (biobased clusters, kringlooplandbouw) en duurzaam omgaan met bodem- en watersysteem. In het MER zal worden nagegaan in hoeverre er aanleiding is voor actualisaties.
2.8 De indiener onderschrijft en waardeert dat Meppel als Sterke Stad wordt benoemd in hoofdstuk 4.	Dank voor de ondersteuning. De provincie neemt dit ter kennisgeving aan.

3. Gemeente Opsterland

Reactie	Beantwoording
3.1 Indiener geeft aan geïnteresseerd te zijn in confrontatiematrix en hoopt deze terug te zien in het MER. Indiener ziet graag in het MER wat het effect van de Revisie van de Omgevingsvisie is op het Natura 2000-gebied Bakkeveense Duinen	De provincie heeft inderdaad het voornemen om deze confrontatiematrix een plek te geven in het MER. In het MER en bijbehorende Passende Beoordeling worden de effecten op natuurwaarden onderzocht, waaronder ook de eventuele effecten op Natura 2000-gebieden buiten Drenthe.
3.2 Indiener neemt aan dat er concrete maatregelen en uitvoeringsacties zullen komen naar aanleiding van de invulling van de bouwsteen energielandschappen. De effecten van deze maatregelen ziet de indiener graag terug in het MER.	De provincie ziet dit anders. In de Revisie van de Omgevingsvisie worden strategische keuzes gemaakt over en/of kaders gesteld voor de wijze waarop de bouwsteen energielandschappen kan worden ingevuld. Een uitwerking naar concrete maatregelen en uitvoeringsacties zal pas in een later stadium plaatsvinden (binnen de kaders van de Omgevingsvisie). Het MER brengt de effecten van strategische keuzes in beeld op een schaal- en detailniveau dat daarbij past.
3.3 De indiener vraagt hoe de provincie omgaat met de actuele ontwikkelingen in de landbouw zoals genoemd in tabel 3.1 van de NRD en verzoekt in het MER in te gaan op de effecten van deze ontwikkelingen.	De actuele ontwikkelingen in de landbouw worden net als andere ontwikkelingen in paragraaf 3.2 en tabel 3.1, 3.3 en 3.4 van de NRD betrokken bij het bepalen van de referentiesituatie in het zichtjaar 2030. Zoals paragraaf 3.3 van de NRD aangeeft, kan deze 'nulmeting' aanleiding geven tot het bijsturen van het omgevingsbeleid in relatie tot de landbouw. Als dat aan de orde is, zullen ook die effecten in het MER in beeld worden gebracht.
3.4 De indiener stelt het op prijs om geïnformeerd te blijven over de Revisie van de Omgevingsvisie en het bijbehorende MER.	De provincie houdt de indiener actief op de hoogte van de voortgang van de Revisie van de Omgevingsvisie en het bijbehorende MER.

4. Niedersächsisches Ministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz

Reactie	Beantwoording
4.1 De indiener gaat ervan uit dat de aan Drenthe grenzende Nedersaksische gemeenten betrokken worden bij de terinzagelegging van het MER.	De provincie zal zich bij het doorlopen van de m.e.r.-procedure voor de Revisie Omgevingsvisie houden aan de afspraken uit de 'Gezamenlijke Verklaring inzake de samenwerking bij de uitvoering van grensoverschrijdende milieueffectrapportage voor zowel projecten als plannen en programma's in het Nederlands-Duitse grensgebied.' In dat kader zal o.a. een Duitse vertaling van de samenvatting van het MER worden gemaakt en zullen de aangrenzende gemeenten worden betrokken bij de terinzagelegging.
4.2 De indiener raadt aan om de Bundesamt für Infrastruktur, Umweltschutz und Dienstleistungen der Bundeswehr als partij te betrekken bij de terinzagelegging van het MER.	De provincie zal deze instantie bij de vervolprocedure betrekken.
4.3 De indiener verwelkomt de bouwstenen als grensoverschrijdend perspectief.	Dank voor de ondersteuning. De provincie neemt dit ter kennisgeving aan.
4.4 Het formuleren van een tussenstap in 2030 op weg naar een energieneutraal 2050 wordt zinvol geacht door de indiener	Dank voor de ondersteuning. De provincie neemt dit ter kennisgeving aan.
4.5 De indiener stelt voor om in het MER ook te kijken naar een grensoverschrijdende energiemarkt en noemt in dit verband het project Smart Energy Region Emmen-Haren (SEREH).	Bij de uitwerking van alternatieven in het MER zal de provincie op het onderdeel hernieuwbare energie ook aandacht hebben voor opslag en transport. Wanneer het zinvol blijkt om hierbij grensoverschrijdend te denken, zal dit worden gedaan. Het onderzoeksgebied voor het MER houdt niet op bij de provinciegrenzen.
4.6 De indiener vraagt om bij concrete plannen voor hernieuwbare energie nabij de grens rekening te houden met het Meppener Traktaat.	De provincie houdt rekening met de afspraken uit het Meppener Traktaat. Overigens zullen er bij de Revisie van de Omgevingsvisie strategische keuzes gemaakt over en/of kaders gesteld voor de wijze waarop de bouwsteen energielandschappen kan worden ingevuld. Een uitwerking naar concrete maatregelen en uitvoeringsacties zal pas in een later stadium plaatsvinden (binnen de kaders van de Omgevingsvisie). Het MER brengt de effecten van strategische keuzes in beeld op een schaal- en detailniveau dat daarbij past.
4.7 De indiener vraagt rekening te houden met de effecten van grensoverschrijdend verkeer en verwijst daarbij naar een studie.	De provincie bedankt de indiener voor deze informatie. Wanneer het zinvol blijkt om bij de achterlandanalyses van onze steden grensoverschrijdend te denken, zal dit worden gedaan. Het onderzoeksgebied voor het MER houdt niet op bij de provinciegrenzen.

5. Landkreis Emsland

Reactie	Beantwoording
5.1 De indiener merkt op dat het in de herziening van het ruimtelijke ordeningsprogramma, onderdeel energie, opnieuw windenergie heeft ingepland.	De provincie neemt dit ter kennisgeving aan.
5.2 De indiener wijst op het Meppener Traktaat, waarin een zone van 376 meter is opgenomen waarbinnen geen windturbines geplaatst mogen worden. De indiener vraagt om deze verdragszone ook bij de Revisie van de Omgevingsvisie te respecteren.	De provincie houdt rekening met de afspraken uit het Meppener Traktaat. Overigens zullen er bij de Revisie van de Omgevingsvisie strategische keuzes gemaakt over en/of kaders gesteld voor de wijze waarop de bouwsteen energielandschappen kan worden ingevuld. Een

Reactie	Beantwoording
5.3 De indiener vraagt betrokken te worden in het vervolproces van de Revisie van de Omgevingsvisie.	<p>uitwerking naar concrete maatregelen en uitvoeringsacties zal pas in een later stadium plaats vinden (binnen de kaders van de Omgevingsvisie). Het MER brengt de effecten van strategische keuzes in beeld op een schaal- en detailniveau dat daarbij past.</p> <p>De provincie zal zich bij het doorlopen van de m.e.r.-procedure voor de Revisie Omgevingsvisie houden aan de afspraken uit de 'Gezamenlijke Verklaring inzake de samenwerking bij de uitvoering van grensoverschrijdende milieueffectrapportage voor zowel projecten als plannen en programma's in het Nederlands-Duitse grensgebied.' In dat kader zal o.a. een Duitse vertaling van de samenvatting van het MER worden gemaakt en zal de indiener worden betrokken bij de terinzagelegging.</p>

6. Provincie Fryslân

Reactie	Beantwoording
6.1 De indiener heeft met interesse kennis genomen van de NRD en kijkt belangstellend uit naar de effecten van het voornemen van de provincie Drenthe voor nieuw beleid in het kader van de bouwsteen Vrijtijdseconomie, met name waar dit betrekking heeft op de natuurwaarden van het Nationaal Park Drents-Friese Wold.	De provincie bedankt de indiener voor de getoonde interesse. In het MER en bijbehorende Passende Beoordeling worden de effecten op natuurwaarden onderzocht, waaronder ook de eventuele effecten op Natura 2000-gebieden buiten Drenthe.

7. Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

Reactie	Beantwoording
7.1 De indiener vraagt of de Cultuurnota 2017-2020 en het Cultuurhistorisch Kompas bij het onderzoek worden betrokken aangezien beide nota's een mooi inhoudelijk overzicht van de cultuurhistorische kwaliteiten en kansen biedt.	Beide genoemde nota's worden bij het onderzoek betrokken.
7.2 De indiener vraagt of de Drentse Commissie voor Ruimtelijke Kwaliteit en Cultuurhistorie een rol bij het onderzoek heeft.	Mogelijk doelt de indiener op de Commissie voor de Leefomgeving (CieL). Dit is de op grond van de Wro door Drentse Provinciale Staten opgerichte ruimtelijke adviescommissie. De NRD is inderdaad ter advisering voorgelegd aan de CieL.
7.3 De indiener constateert dat voor Drenthe belangrijke cultuurhistorische en archeologische waarden in paragraaf 3.1 niet expliciet worden benoemd.	Paragraaf 3.1 geeft een zeer globale gebiedsbeschrijving. De thema's cultuurhistorie en archeologie worden in de NRD benoemd onder de paragrafen 3.5 (kernkwaliteiten) en 6.2 (beoordelingskader) en zullen in het MER nader worden uitgediept.
7.4 De indiener doet meerdere suggesties ten aanzien van de bouwsteen Vrijtijdseconomie: 1. het exploiteren van de natte infrastructuur in de Veenkoloniën; 2. het benutten van het eigentijdse thema van de invloed van de mens op het landschap en de aarde; 3. het inzetten op de jeugd en op Nederlanders met een migratieachtergrond (ook als antwoord op de in hoofdstuk 3.2 van de NRD beschreven demografische krimp).	De provincie bedankt de indiener voor de aangedragen suggesties. Het Koersdocument voor de Revisie Omgevingsvisie, dat in september aan PS zal worden voorgelegd, geeft een nadere focus aan de bouwsteen vrijtijdseconomie. In het kader van de Revisie Omgevingsvisie zal de focus liggen op: 1. revitalisering van de Drentse verblijfsrecreatiesector en 2. het nog beter beleef- en benutbaar maken van natuur en landschap. De eerste twee aangedragen suggesties zijn wellicht bruikbaar in relatie tot het tweede focuspunt.

Reactie	Beantwoording
7.5 De indiener wijst de provincie op enkele informatiebronnen die betrokken kunnen worden in het MER: De handreiking erfgoed en ruimte, het dossier 'Energie en erfgoed', een tijdlijn van het Nederlandse landschap en een handreiking cultuurhistorie in de m.e.r.	De provincie bedankt de indiener voor deze suggesties en neemt ze ter overweging bij het opstellen van het MER.

8. Vereniging Parkmanagement Bedrijventerreinen Emmen

Reactie	Beantwoording
8.1 Ten aanzien van demografische ontwikkelingen op bladzijde 7 (van de NRD) mist de indiener een specifieke passage voor wat betreft het Veenkoloniaal gebied	De demografische ontwikkelingen in paragraaf 3.2 beschrijven een algemene trend en gaan niet in op gebieden als het Veenkoloniaal gebied. Uiteraard zijn er lokale en regionale variaties in ontwikkelingen. Deze worden in de NRD echter niet verbijzonderd.
8.2 Ten aanzien van de verandering van het klimaat op bladzijde 7 merkt de indiener op dat warmere zomers leiden tot grotere sterfte bij ouderen en zieken en significant meer stroomverbruik als het gevolg van het gebruik van airco's veroorzaakt.	Ook deze actuele ontwikkeling beschrijft een algemene trend. Waar nodig wordt er in het MER nauwkeuriger gekeken naar specifieke (exogene) effecten van klimaatverandering.
8.3 Ten aanzien van de ontwikkelingen in de wereldeconomie op bladzijde 7 geeft de indiener aan dat er: banen op MBO1/MBO2 zullen verdwijnen; er meer mensen in de bijstand gaan komen vanwege een gebrek aan laaggeschoolde banen en filiaalbedrijven verder automatiseren.	De in paragraaf 3.2 beschreven ontwikkelingen in de wereldeconomie geven een algemene trend weer en heeft niet als doel om een gedetailleerde analyse van de arbeidsmarkt te maken. Waar nodig wordt er in het MER een nauwkeuriger beschrijving gegeven van de (exogene) trends en ontwikkelingen en de invloed op de Drentse arbeidsmarkt en economie.
8.4 Naar aanleiding van bladzijde 9 roept de indiener op tot een herstructureringsplan om eenzijdig gebouwde woonwijken te transformeren naar wijken waar consumenten wooncarrière kunnen maken, een totale verdubbeling N34 van Emmen naar Groningen en de aanleg van een spoorverbinding Hoogeveen-Emmen.	De provincie neemt kennis van deze punten. In het MER zal in een tussenbalans worden opgemaakt in hoeverre de in de huidige Omgevingsvisie geuite ambities bereikt worden. Op dit moment is niet duidelijk of er aanleiding bestaat om de door de indiener aangedragen punten te overwegen.
8.5 De indiener vraagt om het behoud van goede luchtkwaliteit en doet de suggestie om vrachtwagens met dieselmotoren te bannen uit de binnensteden.	De provincie neemt kennis van dit punt. In het MER zal in een tussenbalans worden opgemaakt in hoeverre de in de huidige Omgevingsvisie geuite ambities bereikt worden. Op dit moment is niet duidelijk of er aanleiding bestaat om het door de indiener aangedragen punt te overwegen.
8.6 Op basis van de informatie op bladzijde 13 pleit de indiener voor voldoende uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande bedrijven (tot en met milieucategorie 6)	De provincie neemt kennis van dit punt. In het MER zal in een tussenbalans worden opgemaakt in hoeverre de in de huidige Omgevingsvisie geuite ambities bereikt worden. Op dit moment is niet duidelijk of er aanleiding bestaat om het door de indiener aangedragen punt te overwegen.

9. Waterschap Hunze en Aa's

Reactie	Beantwoording
9.1 De indiener geeft aan bijzonder geïnteresseerd te zijn in de relatie tussen de Omgevingsvisie enerzijds en het waterdossier, doelbereik en milieueffecten anderzijds.	De provincie bedankt de indiener voor de getoonde interesse en neemt kennis van de belangstelling die de indiener toont voor de relatie tussen de genoemde onderdelen.

Reactie	Beantwoording
9.2 De indiener verzoekt om in de beoordeling van de effecten in paragraaf 6.2.1 naast waterkwaliteit en waterberging, ook andere delen van het waterdossier worden meegenomen: wateroverlast en watertekorten.	Dit punt is vanuit klimaatontwikkelingen een logische verbreding van de beoordelingscope uit de NRD. De aangedragen thema's krijgen een plek in het definitieve beoordelingskader.
9.3 De indiener gaat ervan uit dat er onder het criterium 'waterkwaliteit' ook aandacht wordt besteed aan de ecologie en de problematiek rond 'stoffen'.	Hier zullen we in het MER inderdaad aandacht aan besteden.
9.4 Naar mening van de indiener neemt het element 'water' in het coalitieakkoord van Gedeputeerde Staten een beperkte plaats in. De indiener is daarom verheugd met het besluit van Provinciale Staten om de huidige Omgevingsvisie als basis te blijven hanteren bij de Revisie van de Omgevingsvisie. In het onderdeel 'basis op orde' uit de huidige Omgevingsvisie zijn namelijk enkele watergerelateerde onderwerpen vastgelegd: een robuust watersysteem, een goede waterkwaliteit en vorming van strategische grondwatervoorraden. De indiener ziet met belangstelling de confrontatie tegemoet tussen de huidige beleidsambities en de nieuwe beleidsambities en de ontwikkelingen die centraal staan bij de Revisie van de Omgevingsvisie.	De provincie onderkent het belang van de genoemde watergerelateerde onderwerpen en neemt kennis van de belangstelling die de indiener toont voor de confrontatie tussen ambities zoals die in het MER voor de Revisie van de Omgevingsvisie voorzien is.

10. Waterschap Drents Overijsselse Delta

Reactie	Beantwoording
10.1 De indiener geeft aan bijzonder geïnteresseerd te zijn in de relatie tussen de Omgevingsvisie enerzijds en het waterdossier, doelbereik en milieueffecten anderzijds.	De provincie bedankt de indiener voor de getoonde interesse en neemt kennis van de belangstelling die de indiener toont voor de relatie tussen de genoemde onderdelen.
10.2 Om ongewenste ontwikkelingen op gemeentelijk niveau te voorkomen, vindt de indiener het belangrijk dat ruimtelijke keuzes ook worden afgewogen in provinciaal perspectief en binnen de provinciale kaders.	Met de revisie wordt o.a. beoogd te anticiperen op de Omgevingswet (zie NRD, p.1). In dat licht herkent de provincie de door indiener beschreven ontwikkeling. In het MER zal worden onderzocht of er aanleiding bestaat om provinciale beleidskaders aan te passen.
10.3 De indiener verzoekt bij de Revisie van de Omgevingsvisie rekening te houden met de nieuwe inzichten die in de loop van dit jaar kunnen ontstaan (in de uitwerking van het koersdocument)	Bij de Statenvergadering in het najaar zullen het Koersdocument en de reikwijdte en detailniveau van het MER gezamenlijk op de agenda staan. Hiervoor zullen de volgende stukken als één 'pakket' worden aangeboden: 1. het Koersdocument; 2. de NRD (zoals deze ter inzage heeft gelegen); 3. onderhavige Reactienota; en 4. het advies van de Commissie voor de m.e.r. over de NRD.
10.4 Naar mening van de indiener neemt het element 'water' in het coalitieakkoord van Gedeputeerde Staten een beperkte plaats in. De indiener is daarom verheugd met het besluit van Provinciale Staten om de huidige Omgevingsvisie als basis te blijven hanteren bij de Revisie van de Omgevingsvisie. In het onderdeel 'basis op orde' uit de huidige Omgevingsvisie zijn namelijk enkele watergerelateerde onderwerpen vastgelegd: een robuust watersysteem, een goede waterkwaliteit en vorming van strategische grondwatervoorraden. De indiener ziet met belangstelling de confrontatie tegemoet tussen de huidige beleidsambities en de nieuwe beleidsambities en de ontwikkelingen die centraal staan bij de Revisie van de Omgevingsvisie.	De provincie onderkent het belang van de genoemde watergerelateerde onderwerpen en neemt kennis van de belangstelling die de indiener toont voor de confrontatie tussen ambities zoals die in het MER voor de Revisie van de Omgevingsvisie voorzien is.

Reactie	Beantwoording
10.5 De indiener verwijst naar een bijgevoegd position paper wat een samenvatting vormt van de onderwerpen en aandachtspunten die de waterschappen hebben ingebracht tijdens verschillende gesprekken met de provincie Drenthe	De provincie bedankt de indiener voor de informatieve position paper en beschouwt het als een nuttig informatiedocument dat bij het opstellen van het MER betrokken kan worden. Op dit moment is niet duidelijk of de door de indiener aangedragen onderwerpen en aandachtspunten leiden tot bijstelling van provinciale ambities met betrekking tot de fysieke leefomgeving. Daarom wijst de provincie de indiener op de mogelijkheid om te reageren op de ontwerp-omgevingsvisie, waarin nieuwe ambities en hun effecten op de fysieke leefomgeving geconcretiseerd zullen zijn.
10.6 De indiener verzoekt om in de beoordeling van de effecten in paragraaf 6.2.1 naast waterkwaliteit en waterberging, ook andere delen van het waterdossier worden meegenomen: wateroverlast en watertekorten.	Dit punt is vanuit klimaatontwikkelingen een logische verbreding van de beoordelingsscope uit de NRD. De aangedragen thema's krijgen een plek in het definitieve beoordelingskader.
10.7 De indiener gaat ervan uit dat er onder het criterium 'waterkwaliteit' ook aandacht wordt besteed aan de ecologie en de problematiek rond 'stoffen'.	Hier zullen we in het MER inderdaad aandacht aan besteden.
10.8 De indiener verzoekt in de gebiedsbeschrijving in paragraaf 3.1 voor de volledigheid ook de waterschappen in de provincie Drenthe op te nemen.	Het doel van de NRD is om de onderzoeksagenda en de aanpak voor het MER voor de Revisie Omgevingsvisie uiteen te zetten. In dit kader is in paragraaf 3.1 bij wijze van context een zeer globale gebiedsbeschrijving opgenomen. Tegen die achtergrond vinden wij het niet nodig de NRD aan te passen zoals voorgesteld.

11. Gemeente Ooststellingwerf

Reactie	Beantwoording
11.1 De indiener heeft kennis genomen van de NRD en vraagt bij het opstellen van het planMER ook de effecten van de omgevingsvisie op de woon- en leefomgeving van gemeente Ooststellingwerf inzichtelijk te maken, wanneer deze zich voordoen.	Voor zover ze zich (kunnen) voordoen, brengt het MER ook de effecten op de fysieke leefomgeving buiten Drenthe in beeld. De provincie doet dat op een schaal- en abstractieniveau dat past bij de strategische keuzes die in het kader van de Revisie worden gemaakt.

I

BIJLAGE: INGEKOMEN REACTIES

Arjen Brouwer

Van:
Verzonden: dinsdag 6 juni 2017 13:55
Aan: Post
CC: Arjen Brouwer
Onderwerp: reactie NRD Revisie Omgevingsvisie

Geachte lezer,

Enexis B.V. is als netbeheerder in -onder andere- de provincie Drenthe verantwoordelijk voor een goed en verantwoord beheer van het openbare elektriciteitsnetwerk. Wij voelen daarbij tevens verantwoordelijkheid voor het meewerken aan de totstandkoming van initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen rondom verantwoorde opwekking van energie in de Omgevingsvisie waaromtrent onze reactie en zienswijze gevraagd wordt.

Het is verheugend om te zien dat in de Omgevingsvisie rekening wordt gehouden met het veranderende energielandschap, met name door het opnemen van paragraaf 4.2 en het integraal aandacht besteden aan inpassen van hernieuwbare energie.

Wij zien dat de aandacht voor de voorzieningen voor (hernieuwbare) energie in de Omgevingsvisie zich focust op het ruimtelijk aspect. Maar, minstens zo belangrijk is dat er rekening wordt gehouden met de inpassing van de infrastructurele aspecten die horen bij een andere manier van omgaan met energie en dan vooral de opwekking van hernieuwbare energie.

Immers, naast ruimtelijke inpassing van hernieuwbare energie (in de praktijk is dat de opwekking van elektriciteit met zonnepanelen of windmolens) moet er ook ruimte zijn voor de energie-infrastructuur zelf alsmede in de energie-infrastructuur om bijvoorbeeld zonneparken of windmolenparken op aan te kunnen sluiten. Een 'onhandige' ruimtelijke planning van de locatie van zonneparken of windmolenparken heeft vaak tot gevolg dat er enorme kosten moeten worden gemaakt om de elektriciteitsopbrengst daarvan naar het openbare netwerk te kunnen brengen.

Daarom denken wij dat het zinvol is om al in de Omgevingsvisie aandacht te besteden aan het ontwikkelen van criteria voor het aanwijzen van gebieden waar grootschalige hernieuwbare energie moet of mag worden gerealiseerd en daarbij een wegingsfactor toe te kennen aan de vraag of de benodigde energie-infrastructuur al aanwezig is of tegen redelijke maatschappelijke kosten gerealiseerd kan worden.

Wij zien de verdere procedure met belangstelling tegemoet.

Groet,

Adviseur Omgevingsmanagement

ENEXIS B.V. Asset Management (AsM) / Magistratenlaan 116 / 5223 MB 's -Hertogenbosch / Postbus 856 / 5201 AW 's-Hertogenbosch / M +31 6 11398733 / enexisnetbeheer.nl

Marijke ten Cate

Van:
Verzonden: donderdag 1 juni 2017 9:45
Aan: Post; Arjen Brouwer; Eddy Diekema
CC:

Onderwerp: reactie NRD- Revisie provinciale omgevingsvisie, gemeente Meppel
Bijlagen: Z2017-00011888 LOS 0.1 Memo.docx

Categorieën: DIV

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	2017001639
Ingek.:	- 1 JUNI 2017
TEAM:	MBE
TE BEH. DOOR:	
DWS.:	G.AFD.:

Geachte heer A. Brouwer,

Wij waarderen het dat u ons aan de voorkant benadert om mee te denken over de uitgangspunten voor de MER bij de Omgevingsvisie.

Graag maken wij dan ook gebruik van deze gelegenheid.

In zijn algemeenheid kunnen wij ons vinden in deze opzet die de globale kaders geeft van het proces en de inhoud. In lijn met het door ons opgevraagde advies van RUD-Drenthe, zie bijlage. Verder willen wij u ter overweging mee geven om te kijken of er mogelijkheden zijn om de laatste tabel met de toetsingsaspecten van fysieke leefomgeving iets minder traditioneel in te steken. Aangezien de Omgevingswet daar nu meer aanknopingspunten voor lijkt te bieden dan onder het "oude" regime. Te denken valt aan thema's zoals: duurzaam(en) circulair, sociaal, gezondheid (meer dan alleen milieu).

Hierbij kort opgesomd onze verdere meer specifieke reactie:

- H3.1: Het belang van de stad(en dus ook Meppel) wordt hier terecht mooi verwoord als belangrijk kenmerk van Drenthe.
 - H3.2: Bij de demografische ontwikkeling lijkt er een nadruk te liggen op krimp in Drenthe, wel wordt groei in de steden benoemd, maar onduidelijk is of hiermee ook de (potentiele) groei van Meppel wordt onderkend. Wij herkennen ons namelijk niet in de 'krimp-gedachte'.
 - H3.2: Redenerend vanuit "wereld(economie)schaalniveau" zien we Drenthe niet direct als een perifeer gebied. Wij herkennen binnen Drenthe wel regionale verschillen, waarbij voor Meppel in ieder geval de benoeming als perifeer gebied niet op gaat. Meppel functioneert juist als verbindende trimodale schakel tussen stedelijk en landelijk gebied. Wij herkennen ons dan ook niet in de conclusie(eind paragraaf 3.2.).
 - Tabel 3.1: Graag in de tabel een regionale nuancering ten aanzien van het geformuleerde overaanbod aan hectares bedrijventerrein. Deze actuele ontwikkeling is niet overal in Drenthe aan de orde en in Meppel zien wij juist nog groei potentie.
 - Tabel 3.1: Aan het einde van deze tabel, graag ook aandacht voor realisatie sluizen in Zwartsluis, is een mooie actuele gezamenlijke ontwikkeling/prestatie om bij stil te staan volgens ons. Hetzelfde geldt voor de provinciale weg, waar we gezamenlijk werken aan een ondertunneling voor fietsers tussen Nieuwveenselanden en de binnenstad. (Goed om te noemen omdat deze ook onderdeel is van een andere opgave: de bereikbaarheid van onze bedrijventerreinen welke op termijn op meerdere punten gaat spelen zoals bij een meer definitieve ontsluiting van deze woonwijk door middel van een tweetal nieuwe rotondes op deze provinciale weg. Wellicht samen te vatten als: "Aanpassingen N375 te Meppel, tbv bereikbaarheid en verkeersveiligheid."
- Ook goed om te noemen: spoorverdubbeling Zwolle-Herfte. Dat levert nl. kwaliteit voor de verbinding richting Meppel en richting Emmen.
- We zien in de dagelijkse praktijk een actuele provinciale ambitie op het gebied van grondstoffen (circulaire economie) met actuele ontwikkelingen. Deze worden hier nu niet wordt genoemd. Wij geven dit mee ter overweging.
 - H4: Wij zijn het eens, en waarderen het, dat Meppel wordt genoemd als sterke stad.

Hoogachtend,

DISCLAIMER: Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde en kan informatie bevatten die persoonlijk en/of vertrouwelijk is en die niet openbaar mag worden gemaakt. Indien u niet zelf de geadresseerde bent, wordt u erop gewezen dat verdere verspreiding, openbaarmaking of vermenigvuldiging van dit bericht verboden is. Indien u dit bericht per vergissing hebt ontvangen wordt u verzocht het te retourneren en te verwijderen.

Memo

Onderwerp:	Reactie op de "notitie reikwijdte en detailniveau" voor de MER bij de Omgevingsvisie.
Opsteller:	
Datum:	30-05-2017
zaaknummer:	Z2017-00011888
bevoegd gezag:	Gemeente Meppel
zaaknummer BG	1223398

Inleiding

De provincie Drenthe is voornemens de bestaande Omgevingsvisie Drenthe te reviseren. Als onderdeel van de revisie wordt een m.e.r. procedure doorlopen. Hiervoor is een "Notitie Reikwijdte en Detailniveau" (NRD) opgesteld. De gemeente Meppel heeft de RUD Drenthe gevraagd advies uit te brengen over de notitie in verband met een eventuele reactie naar de provincie.

Beoordeling

De NRD beschrijft welke beleidsthema's in de MER worden onderzocht en waarom. Daarnaast gaat de NRD in op de wijze waarop het onderzoek wordt uitgevoerd en beoordeeld.

Verder blijkt uit de NRD dat in de nog op te stellen MER onder meer zal worden gekeken naar de volgende thema's: gezondheid en milieu (luchtkwaliteit, geluid, licht en externe veiligheid), bodem, water en klimaat (CO₂-reductie / energiebesparing).

In de NRD worden alle thema's genoemd die voor het milieu in Meppel relevant zijn. Dit gebeurt echter op dusdanige hoofdlijnen dat hieraan nog geen conclusies kunnen worden ontleend. In de nog op te stellen MER zullen de effecten van de thema's worden uitgewerkt.

Conclusie

De NRD geeft vanuit milieu geen reden tot het maken van opmerkingen.

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	2017.001694
Ingek.:	- 6 JUNI 2017
TEAM:	MBE
TE BEH. DOOR:	
DWS:	G.AFD.:

Provincie Drenthe
De heer A. Brouwer
Postbus 122
9400 AC ASSEN

Uw kenmerk:	Uw brief van:	Ons kenmerk:	Behandeld door:	Tel.nr.:	Bijlagen:
17/MBE/201700126	26 april 2017	2017-15775	Sacha Stevens	(0512) 386 316	

9

Onderwerp:
Reactie NRD Revisie Omgevingsvisie

Beetsterzwaag, 6 juni 2017
Verzonden op:

Geachte heer Brouwer,

Bedankt voor het toezenden van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor de revisie omgevingsvisie Drenthe. Wij hebben dit document met belangstelling gelezen en maken graag van de gelegenheid gebruik onze reactie te geven.

U geeft aan dat de bouwstenen 'energielandschappen', 'sterke steden' en 'vrijtijdseconomie' de belangrijkste inhoudelijke thema's van de revisie vormen en dat u deze nieuwe beleidsambities in de confrontatiematrix gaat afzetten tegen de huidige beleidsambities. Wij zijn geïnteresseerd hoe die matrix eruit gaat zien en hopen die terug te zien in de MER.

Daarnaast willen wij u een aantal voor ons belangrijke onderwerpen en vragen meegeven, die wij in de MER graag willen terugzien. Deze zijn:

1. *Effect op Natura 2000 gebied Bakkeveense Duinen*

Op slechts twee kilometer afstand van de Drentse grens, liggen de Bakkeveense Duinen. Wij zouden graag zien dat dit Natura 2000 gebied wordt meegenomen in de MER;

2. *Invulling energietransitie*

In de bouwsteen energielandschappen (paragraaf 4.2) staat dat er spelregels worden ontwikkeld om aan te geven langs welke weg de energietransitie wordt gerealiseerd. Wij hebben de aannames gemaakt dat er naast deze spelregels ook maatregelen en uitvoeringsacties zullen komen. De effecten op de omgeving van deze maatregelen (bijvoorbeeld windmolens) zien wij graag terug in de MER;

3. *Ontwikkeling landbouw*

Het landoppervlak van Drenthe is voor het grootste deel in gebruik als landbouwgrond (paragraaf 3.1). U heeft in uw vigerende omgevingsbeleid staan dat u voldoende ontwikkelingsruimte voor de landbouw wil bieden. Hoe gaat de provincie Drenthe om met de actuele ontwikkelingen in de landbouw zoals genoemd in tabel 3.1? Graag zouden we de effecten van deze ontwikkelingen in de MER terug willen zien.

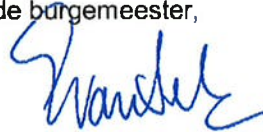
Wij zijn geïnteresseerd in de revisie van de omgevingsvisie en bijbehorende MER en zouden het op prijs stellen als u ons weer informeert. Mochten er nog vragen zijn over deze reactie, dan kunt u contact opnemen met Sacha Stevens, sacha.stevens@opsterland.nl, telefoonnummer (0512) 386 316.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,
de gemeentesecretaris,

Koen van Veer

de burgemeester,

Ellen van Selm

Marijke ten Cate

Van:
Verzonden: woensdag 31 mei 2017 13:53
Aan: Post
CC:
Onderwerp: NRD Omgevingsvisie Drenthe
Bijlagen: 20170531_Stellungnahme Niedersachsen Notitie Reikwijdte.pdf
Categorieën: DIV

Sehr geehrte Damen und Herren,

vielen Dank für die Möglichkeit der Beteiligung zu der Revision zur Omgevingsvisie Drenthe. Beigefügt ist unsere Stellungnahme.

Dear Sir or Madam,

thank you for informing us about your planned revision of the Omgevingsvisie Drenthe. Please find attached our response to your proposal.

Mit freundlichen Grüßen
Im Auftrage

**Niedersächsisches Ministerium für Ernährung,
Landwirtschaft und Verbraucherschutz**
Referat 303 Raumordnung und Landesplanung
Calenberger Straße 2
30169 Hannover
Tel.: 0511 120 8633
Fax: 0511 120 8643
E-mail:
Internet: www.raumordnung.niedersachsen.de

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	201700 1635
Ingek.:	31 MEI 2017
TEAM:	MBE
TE BEH. DOOR:	
DWS:	G.AFD.:

Provincie Drenthe
Postbus 122
9400 AC Assen
Niederlande

- per E-Mail -

Bearbeitet von
Frau Köhler

E-Mail
Ges.Koehler@ml.niedersachsen.de

Ihr Zeichen, Ihre Nachricht vom
17/MBE/2017001269, vom
26.04.2017

Mein Zeichen (Bei Antwort angeben)
303 – 01239/26-4

Durchwahl 0511 120-
8633

Hannover
31.05.2017

Revision Omgevingsvisie Drenthe, Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Sehr geehrte Damen und Herren,

vielen Dank für die Möglichkeit der Beteiligung zu der Revision zur Omgevingsvisie Drenthe. Sie haben uns in einem ersten Schritt darüber informiert, dass Sie die Omgevingsvisie anpassen und um die Themenbereiche „Energieweise“, „starke Städte“ und „Freizeitökonomie“ erweitern wollen. Sie eröffnen die Möglichkeit, hierzu Rückmeldungen zu geben. In einem nächsten Schritt werden Sie die Omgevingsvisie und einen Umweltbericht (milieueffectrapport) erstellen, zu denen eine Konsultation durchgeführt wird. Wir haben hierzu folgende Anmerkungen:

Wir gehen davon aus, dass die an Drenthe angrenzenden niedersächsischen Kommunen bei der Konsultation beteiligt werden. Zudem empfehlen wir, das Bundesamt für Infrastruktur, Umweltschutz und Dienstleistungen der Bundeswehr als Schutzbereichsbehörde zu beteiligen, da auch in den Niederlanden ein Schutzbereich der Bundeswehr angeordnet ist.

Aus niedersächsischer Sicht sind die drei vorgesehenen Schwerpunktthemen der geplanten Fortschreibung der Omgevingsvisie „Energieweise“, „starke Städte“ und „Freizeitökonomie“ auch unter grenzüberschreitender Perspektive zu begrüßen.

Niedersachsen befürwortet die Energiewende. Vor diesem Hintergrund wird es unterstützt, dass auch die Region Drenthe bis 2050 auf 100 % erneuerbare Energien umstellen will. Das Ziel, hierfür zunächst in einem Zwischenschritt die Entwicklung und ihre Auswirkungen auf das Landschaftsbild bis 2030 aufzuzeigen, scheint ein sinnvolles Instrument zu sein. Es wird angeregt, auch der Frage nachzugehen, inwiefern die Entwicklung eines grenzüberschreitenden Energiemarktes einen Beitrag zum nachhaltigen Umbau der Energiesysteme leisten kann. In dieser Hinsicht wird auch das grenzüberschreitende Energieprojekt „Smart Energy Region Emmen-Haren“ (SEREH) zwischen der Stadt Haren (Ems), der niederländischen Gemeinde Emmen und weiterer Projektpartnern begrüßt.

Bei konkreten Planungen zu erneuerbaren Energien in Grenznähe sollte im Sinne des Grundsatzes gut nachbarschaftlicher Beziehungen das sog. (*und in der Provinz Drenthe bekannte*) „Mepener Traktat“ weiterhin Berücksichtigung finden.

Im Themenbereich „starke Städte“ wird angeregt, auch der Frage nachzugehen, inwiefern Städte bzw. Zentrale Orte im deutsch niederländischen Grenzraum auch jenseits der Grenze Funktionen der Daseinsvorsorge übernehmen bzw. zukünftig übernehmen sollten. Analysen der

Dienstgebäude
Calenberger Straße 2
30169 Hannover

U-Bahn
Linie 3, 7 und 9
H Waterloo
Bus
Linie 120
H Waterlooaplatz

Telefon
0511 120-0
Telefax
0511 120-2385

E-Mail
Poststelle@ml.niedersachsen.de

Bankverbindung
Nord/LB (BLZ 250 500 00) Konto 106 022 676
IBAN: DE63 2505 0000 0106 0226 76
SWIFT-BIC: NOLA DE 2H

niedersächsischen Raumordnung belegen, dass auf der Grundlage der verkehrlichen Erreichbarkeit solche grenzüberschreitenden Verflechtungen durchaus von Bedeutung sind bzw. sein können.

(http://www.ml.niedersachsen.de/themen/raumordnung_landesplanung/fachinformationssystem_raumordnung/erreichbarkeit-von-mittel--und-oberzentren-152334.html)

Mit freundlichen Grüßen
Im Auftrage

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Gern Schäfer', is written below the typed text.

Marijke ten Cate

Van:
Verzonden: woensdag 31 mei 2017 8:12
Aan: Post
Onderwerp: Onderwerp: Revisie Omgevingsvisie Drenthe, Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Bijlagen: img968.pdf - Adobe Acrobat.pdf
Categorieën: DIV

Geachte herr/mevrouw,
geachte heer Brouwer,

anbei die Stellungnahme des Landkreises Emsland zu oben genanntem Verfahren.

Mit freundlichen Grüßen
Met vriendelijke groeten
Im Auftrag

Telefon: 05931 44-1525
Fax: 05931 44-3762
E-Mail:

Fachbereich Hochbau
Landkreis Emsland
Ordeniederung 1
49716 Meppen

--
Landkreis Emsland
<http://www.emsland.de>

DRENTHE	
201700 1634	
ingek.:	31 MEI 2017
TEAM:	MBE
TE BEH. DOOR:	
DWS:	G.AFD.:

Landkreis Emsland · Postfach 15 62 · 49705 Meppen

Provincie Drenthe
Postbus 122
9400 AC Assen

Abteilung:

Raumordnung und Städtebau

Ansprechpartner:

Herr Dr. Kühne

Gebäude: Flügel/Zi.-Nr.

Kreishaus I B 526, OG

Telefon-Vermittlung 05931 44-0
Telefax 05931 44-391526

Internet: <http://www.emsland.de>
E-Mail: florian.kuehne@emsland.de

Datum u. Zeichen Ihres Schreibens:
Schreiben vom 26.04.2017

Mein Zeichen:
Kü

Durchwahl:
05931 44-1526

Meppen
Datum: 31.5.2017

Stellungnahme zur Revisie Omgevingsvisie Drenthe, Notitie Reikwijdte en Detailniveau; Ihr Schreiben vom 26. April 2017

Sehr geehrte Damen und Herren,
geachte heer Brouwer,

vielen Dank für Ihr Schreiben vom 26. April 2017 und den Hinweis auf das Scoping-Verfahren zur Aktualisierung der Omgevingsvisie der Provinz Drenthe.

In diesem Zusammenhang weise ich darauf hin, dass der Landkreis Emsland im Rahmen der Überarbeitung des Regionalen Raumordnungsprogramms im sachlichen Teilabschnitt Energie die Windkraft neu beplant hat. Dabei findet auch das Meppener Traktat mit einem 376m breiten Geländestreifen als weiches Tabukriterium Anwendung mit der Folge, dass im Traktatsgebiet keine Windkraftanlagen zulässig sind.

Vor diesem Hintergrund halte ich eine Beachtung des Traktatsgebiets auch im Rahmen der Überarbeitung Ihrer Omgevingsvisie (Windenergie zoekgebied) für erforderlich.

Ich bitte Sie, den Landkreis Emsland am weiteren Verfahren zu beteiligen.

In Vertretung

Mit freundlichen Grüßen
Met vriendelijke groeten

Kopmeyer
Kreisbaurat

Hausadresse:
Kreishaus I, Ordenledering 1, 49718 Meppen

Sprechzeiten:
Mo. - Do. 08:30-12:30 Uhr u. 14:30-16:00 Uhr
Fr. 08:30-13:00 Uhr
Busverbindung: Linie 933, Haltestelle Kreishaus

Bankverbindungen:
Sparkasse Emsland
EVB Meppen
Postbank Hannover

IBAN: DE38 2665 0001 0000 0013 39, BIC: NOLADE21EMS
IBAN: DE67 2666 1484 0120 0500 00, BIC: GENODEF1MEP
IBAN: DE38 2501 0030 0012 1323 08, BIC: PBNKDEFF250

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	2017001607
Ingek.:	19 MEI 2017
TEAM:	MBE
TE BEH. DOOR:	
DWS:	G.AFD.:

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
telefoon: (058) 292 59 25
telefax: (058) 292 51 25

www.fryslan.frl
provincie@fryslan.frl
www.twitter.com/provfryslan

College van Gedeputeerde Staten van de
provincie Drenthe
Postbus 122
9400 AC ASSEN

Leeuwarden, 11 mei 2017

Verzonden, **17 MEI 2017**

Ons kenmerk : 01419334
Afd./Opgave : Omgevingszaken
Behandeld door : F.R.A.M. Kleijssen / (058) 292 56 31 of f.r.a.m.kleijssen@fryslan.frl
Uw kenmerk : 17/MBE/2017001269
Bijlage(n) :

Onderwerp : Revisie Omgevingsvisie Drenthe, Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Geacht college,

Met interesse hebben wij kennis genomen van uw Notitie Reikwijdte en Detailniveau ten behoeve van het op te stellen MER in het kader van de Revisie Omgevingsvisie Drenthe.

Wij kijken belangstellend uit naar de effecten van uw voornemens voor nieuw beleid in het kader van de bouwsteen Vrijetijdseconomie, met name waar dit betrekking heeft op de natuurwaarden van het Nationaal Park Drents-Friese Wold.

Het rapport geeft ons voor het overige geen aanleiding tot het maken van op- of aanmerkingen.

Wij wensen u succes met uw Revisie Omgevingsvisie.

Hoogachtend,

Namens het college van Gedeputeerde Staten,

mevr. W.A. Geertsma
manager Omgevingszaken

Marijke ten Cate

Van:
Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 13:24
Aan: Post
CC:
Onderwerp: NRD Revisie Omgevingsvisie
Categorieën: DIV

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	2017001654
Ingek.:	-2 JUNI 2017
TEAM:	MBE
TE BEH. DOOR:	
DWS:	G.AFD. <i>Arjen</i>

Geachte heer Gjaltema,

Hartelijk dank voor de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) *planMER Revisie Omgevingsvisie Drenthe* die u mij voor advies heeft aangeboden. Ik heb de NRD met veel belangstelling doorgenomen en wil u complimenteren met de heldere beschrijving van het proces dat u van plan bent om te doorlopen om zodoende tot een goede effectbeoordeling te komen. Ik heb enkele inhoudelijke overwegingen die ik u graag mee wil geven. Deze hebben met name betrekking op de onderwerpen archeologie en cultuurhistorie.

De Provincie Drenthe heeft vrij recent haar *Cultuurnota 2017-2020: De verbeelding van Drenthe* vastgesteld. Daarnaast beschikt de provincie over het document *Cultuurhistorisch Kompas, Hoofdstructuur en Beleidsvisie* (2009) dat ook nog steeds van toepassing is. De beide nota's bieden een mooi inhoudelijk overzicht van de cultuurhistorische kwaliteiten van de provincie en ook de kansen die deze met zich meebrengen. Beide documenten worden niet in de NRD genoemd en ik vraag me af of u deze bij het onderzoek zult betrekken? Tevens vraag ik me af of de Drentse Commissie voor Ruimtelijke Kwaliteit en Cultuurhistorie een rol heeft bij het onderzoek en, zo niet, of u dit zou willen overwegen?

Hoofdstuk 3.1 van de NRD beschrijft de provincie met haar kenmerken. Het valt me op dat de belangrijke cultuurhistorische en archeologische objecten, structuren en gebieden niet expliciet worden genoemd. Ik denk dan aan onder meer het bijzondere prehistorische landschap met de voor Drenthe kenmerkende hunebedden en grafheuvels, de twee Drentse kolonies van de Maatschappij van Weldadigheid die zijn voorgedragen voor een UNESCO-nominatie of het gebied van de veenkoloniën ten oosten van Geopark Hondsrug.

Drenthe heeft inderdaad in tegenstelling tot andere gebieden in Nederland weinig water, maar het gebied van de veenkoloniën is daarentegen juist weer heel waterrijk. De natte infrastructuur in dat gebied zou ten behoeve van de Vrijetijdseconomie, een van de bouwstenen voor het nieuwe omgevingsbeleid, geëxploiteerd kunnen worden. Evenals trouwens het zeer eigentijdse thema van de invloed van de mens op het landschap en de aarde. Het landschap van de veenkoloniën is door mensenhand in het extreemste gevormd waardoor een hoge mate van verschraling is opgetreden.

In hoofdstuk 3.2 van de NRD worden de voor Drenthe verwachte demografische ontwikkelingen besproken. Prognoses wijzen uit dat Oost-Drenthe met demografische krimp te maken krijgt en heel Drenthe met vergrijzing. Om te zorgen voor vitaliteit en continuïteit in de provincie -wat ook in het belang is van het cultureel erfgoed- verzoek ik u om in overweging te nemen om bij de ontwikkeling van de Vrijetijdseconomie in te zetten op de jeugd en op Nederlanders met een migratieachtergrond. In de [Erfgoedbalans 2017](#) die door het Ministerie van OCW is gepubliceerd, staat dat Nederland in 2060 naar verwachting 5,6 miljoen inwoners met een migratieachtergrond heeft. Dit vormt een uitdaging en ook een kans.

Tot slot wil ik u graag nog wijzen op de website [Handreiking erfgoed en ruimte](#) waar veel nuttige en inhoudelijke informatie te vinden is over erfgoed in het ruimtelijke domein. Voor de 'Bouwsteen Energielandschappen' is voor u het dossier [Energie en erfgoed](#) interessant. Daar kunt u ook de inspirerende en verbeeldende [tijdlijn van het Nederlandse energielandschap](#) vinden. Daarnaast heeft de RCE een aantal jaar geleden, samen met Witteveen en Bos, een handreiking opgesteld voor [cultuurhistorie in de m.e.r.](#) Deze handreiking beschrijft een manier waarop je cultuurhistorie en archeologie op een volwaardige wijze in het onderzoek kunt betrekken.

Ik vertrouw erop u hiermee van dienst te zijn geweest. Mocht u vragen hebben, neem dan zeker contact op.

Met vriendelijke groet,

Adviseur erfgoed en ruimte

.....
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort
.....

M 06 53 95 03 33

www.cultureelerfgoed.nl
.....

Marijke ten Cate

Van:
Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 10:55
Aan: Post
Onderwerp: NRD Revisie Omgevingsvisie
Bijlagen: NRD reactie 1 juni 2017.pdf

Categorieën: DIV

LS,

Hierbij de reactie namens de VPB.

Met vriendelijke groet,

Directeur VPB

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	201700 1637
Ingek.:	- 2 JUNI 2017
TEAM:	MBE
BEH. DOOR:	
VS:	G.AFD.:

Tel : 0591 65 34 54
Mob : 06 20 34 66 56

Website : www.vpb-emmen.nl

Meer willen weten over rijden op waterstof geproduceerd in Emmen? Op 20 juni 2017 praten we u bij.

Please consider the environment before printing this email

Disclaimer:

Dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Indien u niet de geadresseerde bent wordt u verzocht de afzender hiervan in kennis te stellen.

VPB BV, Nautilusstraat 3, 7821 AG, Emmen

Aan : post@drenthe.nl

Emmen, 1 juni 2017

Betreft: reactie NRD Revisie Omgevingsvisie

LS,

De complimenten voor het tot stand komen van deze notitie. De VPB kan zich vinden in een groot gedeelte van de inhoud met echter nog de volgende opmerkingen/aanvullingen.

Blz 7/19 people: demografische ontwikkelingen

- mis een specifieke passage voor wat betreft het Veenkoloniaal gebied

Blz 7/19 planet: verandering van klimaat

- warmere zomers leiden tot grotere sterfte bij ouderen en zieken
- warmere zomers leidt tot significant meer stroomverbruik als gevolg van het gebruik van airco's

Blz 7/19 prosperity: wereldeconomie

- banen op MBO1/MBO2 zullen verdwijnen
- er zullen meer mensen in de bijstand gaan komen omdat er domweg te weinig laaggeschoolde banen zullen zijn
- filiaalbedrijven gaan verder met automatiseren; met minder mensen meer omzet

VPB BV, Nautilusstraat 3, 7821 AG, Emmen

Blz 9/19

- om Drenthe en met name de 'grote' steden aantrekkelijk te houden zal er een ambitieus herstructureringsplan moeten worden ontwikkeld om met name de eenzijdig gebouwde woonwijken te transformeren naar wijken waar je als consument wooncarriere kan maken
- totale verdubbeling N34 van Emmen–Groningen
- aanleg spoorverbinding Hoogeveen – Emmen

Blz 12/19

- behoud goede luchtkwaliteit niet alleen voor het buitengebied maar ook voor de zogenaamde HEMAC gemeenten
 - vrachtwagens met dieselmotoren bannen uit de binnensteden

Blz 13/19 4.3 Bouwsteen Sterke Steden

U geeft terecht aan dat werken zeer belangrijk (blz 9/19 voldoende aanbod voor milieuhinderlijke bedrijven) is en pleiten voor werklocaties waar tot en met milieucategorie 6 activiteiten mogen gaan plaatsvinden. Ook bestaande bedrijven moeten in de toekomst kunnen uitbreiden

Met vriendelijke groet,

Herman G. Idema

Directeur–bestuurder Vereniging Parkmanagement Bedrijventerreinen Emmen

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	2017001719
Ingek.:	09 JUNI 2017
TEAM:	MBE
TE BEH. DOOR:	
DWS:	G.A.F.D.:

Gedeputeerde Staten van Provincie Drenthe
De heer A. Brouwer
Postbus 122
9400AC ASSEN
Nederland

Aquapark 5, Veendam
Postbus 195
9640 AD Veendam
Tel 0598-693800
www.hunzeenaas.nl

VERZONDEN 08 JUNI 2017

Uw brief 17/MBE/2017001269
Ons kenmerk IN17-0929/17-0817
Onderwerp NRD Revisie Omgevingsvisie

Datum 7 juni 2017
Behandeld door Marie-Louise Meijer
Doorkiesnummer 0598-693238

Geachte heer Brouwer,

Wij hebben veel waardering voor de wijze waarop u de revisie van de Omgevingsvisie aanpakt en de manier waarop partners en belanghebbenden daarbij zijn of worden betrokken. Met deze aanpak doet u recht aan het belang van de Omgevingsvisie voor overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en burgers in de provincie Drenthe. De waterschappen hebben gezamenlijk tijdens verschillende gesprekken in het provinciehuis en in Valthermond onderwerpen en aandachtspunten ingebracht voor de revisie.

Proces

We herkennen in de notitie "Reikwijdte en detailniveau" (R&D) de gebruikelijke wijze die gevolgd wordt bij de aanpassing of ontwikkeling van beleidsdocumenten en projectvoorstellen. Wij zijn bijzonder geïnteresseerd in de relatie tussen de Omgevingsvisie enerzijds en het waterdossier, doelbereik en milieueffecten anderzijds. In de notitie wordt bij de beoordeling van de effecten (6.2.1) waterkwaliteit en waterberging meegenomen. Graag zouden we zien dat ook effecten worden meegenomen op andere onderdelen van het waterdossier: wateroverlast en watertekorten. Voor de waterkwaliteit gaan we ervan uit dat u hierbij ook aandacht besteed aan de ecologie en de problematiek rond "stoffen".

Inhoudelijke thema's

U zet in uw coalitieakkoord stevig in op de thema's energielandschappen (energietransitie), sterke steden en vrijetijdseconomie (aanbod beter op de vraag aansluiten). Deze thema's worden als de belangrijkste bouwstenen ingebracht in de revisie van de Omgevingsvisie. Daarnaast hebben Provinciale Staten besloten dat de huidige Omgevingsvisie blijvend de basis moet zijn bij de revisie van de Omgevingsvisie. Deze basis is verwoord onder de thema's: bruisend Drenthe, kernkwaliteiten en basis op orde. In het onderdeel basis op orde zijn relevante water gerelateerde onderwerpen vastgelegd: een robuust watersysteem, een goede waterkwaliteit en vorming van strategische grondwatervoorraden. Wij zijn verheugd met dit besluit van Provinciale Staten gezien onze zorg over het feit dat het element "water" in de thema's van het coalitieakkoord naar ons idee een beperkte plaats inneemt.

We zien dan ook met belangstelling de confrontatie tegemoet tussen de huidige beleidsambities en de nieuwe beleidsambities en de ontwikkelingen die centraal staan bij de revisie van de Omgevingsvisie: people (demografie), planet (klimaat en CO2) en profit (wereldeconomie).

Wij verwachten u met onze inbreng van dienst te kunnen zijn en wensen u veel succes bij de revisie van de omgevingsvisie.

Met vriendelijke groet,

namens het dagelijks bestuur,

Jelmer Kooistra
Hoofd Beleid, Projecten en Laboratorium

Gedeputeerde Staten van de provincie
Drenthe
T.a.v. de heer A. Brouwer
Postbus 122
9400 AC ASSEN

bezoekadres Dr. Van Deenweg 186
postadres Postbus 60
8000 AB Zwolle
telefoon 088 - 233 12 00
internet wdodelta.nl
bank Nederlandse Waterschapsbank Den Haag
IBAN NL66NWAB0636756882
BIC NWABNL2G
KvK 6420 8338

datum	ons kenmerk Z/17/010986-22025	behandeld door Bertho Bulthuis
	uw kenmerk 17/MBE/2017001269	e-mail berthobulthuis@wdodelta.nl
onderwerp	revisie Omgevingsvisie Drenthe, notitie Reikwijdte en Detailniveau	

Geachte heer Brouwer,

Wij hebben veel waardering voor de wijze waarop u de revisie van de Omgevingsvisie aanpakt en de manier waarop partners en belanghebbenden daarbij zijn of worden betrokken. Met deze aanpak doet u recht aan het belang van de Omgevingsvisie voor overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en burgers in de provincie Drenthe.

Proces

We herkennen in de notitie "Reikwijdte en detailniveau" (R&D) de gebruikelijke wijze die gevolgd wordt bij de aanpassing of ontwikkeling van beleidsdocumenten en projectvoorstellen. Wij zijn bijzonder geïnteresseerd in de relatie tussen de Omgevingsvisie enerzijds en het waterdossier, doelbereik en milieueffecten anderzijds.

Wij constateren dat de waterschappen bij het realiseren van de doelen en opgaven in toenemende mate afhankelijk zijn van het gemeentelijk beleid. Gezien deze ontwikkeling vinden wij het belangrijk dat ruimtelijke keuzes ook worden afgewogen in provinciaal perspectief en binnen de provinciale kaders. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van activiteiten in de beekdalen. Wij zijn van mening dat bebouwing in beekdalen en functiewijziging naar "bebouwd gebied" niet wenselijk is.

In de notitie R&D geeft u aan dat inhoudelijke ambities verder worden geïnventariseerd en uitgewerkt in het koersdocument dat in het najaar van 2017 aan Provinciale Staten wordt voorgelegd ter besluitvorming. Wij gaan ervan uit dat in de loop van dit jaar nieuwe inzichten kunnen ontstaan terwijl de Notitie Reikwijdte en Detailniveau uiterlijk in juli 2017 wordt vastgesteld. Wij verzoeken u hier rekening mee te houden bij de revisie van de Omgevingsvisie.

Inhoudelijke thema's

U zet in uw coalitieakkoord stevig in op de thema's energielandschappen (energietransitie), sterke steden en vrijetijdseconomie (aanbod beter op de vraag aansluiten). Deze thema's worden als de belangrijkste bouwstenen ingebracht in de revisie van de Omgevingsvisie. Daarnaast hebben Provinciale Staten besloten dat de huidige Omgevingsvisie blijvend de basis moet zijn bij de revisie van de Omgevingsvisie. Deze basis is verwoord onder de thema's: bruisend Drenthe, kernkwaliteiten en basis op orde. In het onderdeel basis op orde zijn relevante watergerelateerde onderwerpen vastgelegd: een robuust watersysteem, een goede waterkwaliteit en vorming van strategische grondwatervoorraden.

Wij zijn verheugd met het besluit van Provinciale Staten gezien onze zorg over het feit dat het element "water" in de thema's van het coalitieakkoord een beperkte plaats inneemt. We zien dan ook met belangstelling de confrontatie tegemoet tussen de huidige beleidsambities en de nieuwe beleidsambities en de ontwikkelingen die centraal staan bij de revisie van de Omgevingsvisie: people (demografie), planet (klimaat en CO2) en profit (wereldeconomie).

De waterschappen hebben tijdens verschillende gesprekken in het provinciehuis en in Valthermond onderwerpen en aandachtspunten ingebracht voor de revisie. Voor de volledigheid hebben wij hiervan een samenvatting in de vorm van een position paper bijgevoegd.

Daarnaast willen we u de volgende suggesties meegeven:

- In de notitie worden bij de beoordeling van de effecten (6.2.1) de onderwerpen waterkwaliteit en waterberging meegenomen. Graag zouden we zien dat ook effecten worden meegenomen op andere onderdelen van het waterdossier: wateroverlast en watertekorten.
- Voor het onderwerp waterkwaliteit gaan we ervan uit dat u ook aandacht besteed aan de ecologie en de problematiek rond "stoffen".
- Voor de volledigheid van de gebiedsbeschrijving in paragraaf 3.1. verzoeken wij u ook een beschrijving op te nemen van de waterschappen in de provincie Drenthe.

Wij verwachten u met onze inbreng van dienst te zijn en wensen u veel succes bij de revisie van de omgevingsvisie.

Hoogachtend

het dagelijks bestuur van het
Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris

de dijkgraaf

ir. E. de Kruijk

ir. H.H.G. Dijk

Bijlage(n):

- Position Paper waterschappen revisie Omgevingsvisie Drenthe

Bijlage.

Position Paper waterschappen revisie Omgevingsvisie Drenthe

Waterschappen Drents Overijsselse Delta, Vechtstromen, Hunze en Aa's,
Noorderzijlvest, 30 mei 2017

Inleiding

Deze position paper is opgesteld door de waterschappen die werkzaam zijn in de provincie Drenthe. De paper beschrijft de meest actuele ontwikkelingen rond het waterbeheer en het bevat aanbevelingen voor de provincie Drenthe die gebruikt kunnen worden bij de revisie van de omgevingsvisie.

Voor de waterschappen zijn de omgevingsvisie en de omgevingsverordening belangrijk omdat daarin de doelen, het beleid en de provinciale regelgeving voor onder andere het waterbeheer zijn vastgelegd. Een sturend element in de omgevingsvisie vormen de functies die zijn toegekend aan de verschillende gebieden. Deze functies zijn leidend bij de inrichting en het beheer van het watersysteem. Daarnaast zijn in de omgevingsvisie de Europese doelen uitgewerkt voor de Kaderrichtlijn Water, de Richtlijn Overstromingsrisico en normering voor wateroverlast.

De verschillende actoren in het ruimtelijk domein houden bij het vaststellen en uitvoeren van de ruimtelijke plannen rekening met onderwerpen waarvoor op provinciaal niveau beleid is ontwikkeld. We constateren dat de waterschappen bij het realiseren van de doelen en opgaven in toenemende mate afhankelijk zijn van het gemeentelijk beleid. Gezien deze ontwikkeling vinden wij het belangrijk dat ruimtelijke keuzes ook worden afgewogen binnen provinciaal perspectief en provinciale kaders.

Goede samenwerking en vroegtijdige afstemming bij de voorbereiding en uitvoering van beleid is noodzakelijk, het levert veel maatschappelijke voordelen op. Wij waarderen dan ook de huidige werkwijze van de provincie Drenthe, die gericht is op samenwerking en consensus en we verwachten dat deze werkwijze in de toekomst wordt voortgezet.

2. Actuele ontwikkelingen

Water is in beweging. Zo ook de ontwikkeling van waterbeleid en de processen die waterbeheer beïnvloeden. In het kort schetsen we de aspecten die op dit moment relevant zijn voor waterbeheer.

Klimaatverandering

De meest bepalende ontwikkeling is de mondiale klimaatverandering. Door de opwarming van de aarde verandert het klimaat in Nederland geleidelijk. Kort gezegd komt dit neer op meer extreme weersomstandigheden, met heftiger buien en drogere perioden.

Om inzicht te krijgen in wat er verandert gebruiken de waterschappen de meest recente klimaatscenario's van het KNMI uit 2014. Klimaatverandering heeft invloed op de manier van waterbeheer. We werken aan maatregelen die waterveiligheid op peil houden en die het mogelijk maken waterbeheer te blijven voeren dat past bij de door de provincie vastgestelde ruimtelijke functies.

Bodem

Water en bodem zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Processen in de bodem zijn van invloed op de waterhuishouding. Bodemdaling door inklinking en door winning van delfstoffen vraagt, gelet op de aanwezige functies, om fysieke aanpassingen van het watersysteem. Wij vinden het belangrijk de processen in de bodem te kennen en bij keuzes die dit sturen het effect op het watersysteem te betrekken.

Waterkwaliteit

Uit de landelijke evaluatie van het Planbureau van de Leefomgeving is duidelijk geworden dat zonder extra maatregelen de KRW doelen in 2027 waarschijnlijk niet worden gehaald, ondanks het feit dat de waterschappen al veel inrichtingsmaatregelen hebben uitgevoerd. Wij maken ons zorgen over de waterkwaliteit en de ecologische balans. Met name over de effecten die optreden door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de opkomst van nieuwe stoffen zoals medicijnresten en microplastics.

Om hierin verandering aan te brengen is door een groot aantal partijen in 2016 de intentieverklaring Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater ondertekend. De komende jaren gaan de provincie, de waterschappen, de gemeenten, de agrarische sector, de drinkwaterbedrijven en de industrie werken aan een betere waterkwaliteit en minder verontreiniging van het water met allerlei stoffen.

Energie en stoffen

De waterschappen beseffen dat ze een belangrijke maatschappelijke taak hebben om bij te dragen aan een energietransitie in Nederland. Met het Rijk is afgesproken dat de waterschappen in 2025 energieneutraal willen zijn. De komende jaren zetten de waterschappen stappen in het benutten van energie die aanwezig is in de watersystemen en de afvalwaterketen. Ook kan betere benutting van de stoffen in de afvalwaterketen bijdragen aan een circulaire economie. Bij deze ontwikkelingen is samenwerking met andere overheden en afnemers van energie en stoffen van groot belang.

Maatschappij

Niet alleen het klimaat, ook de samenleving verandert. Hiervan zijn de waterschappen zich bewust en dit brengt een andere rolopvatting met zich mee. In ontwikkeltrajecten en gebiedsprocessen willen waterschappen daarom zo veel mogelijk belangen betrekken en mee laten wegen in besluiten. Vaak zijn dit processen waarin ook de provincie een rol heeft. Een goede afstemming tussen de overheden over de aanpak en uitgangspunten is essentieel.

De huidige netwerksamenleving vraagt ook van de overheid aanpassingen: meer gericht op samenwerking met mede overheden, met maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen, met burgers en met het bedrijfsleven. Deze nieuwe wijze van samenwerken moet de komende jaren in alle richtingen en verschillende vormen verder worden ontwikkeld.

3. Waterbeheerplannen waterschappen

De waterbeheerplannen zijn het vertrekpunt voor het waterbeheer. In de waterbeheerplannen van de vier waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's, Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta zijn de doelen opgenomen en uitgewerkt voor de centrale thema's:

- voldoende water en niet te nat in stedelijk en landelijk gebied
- schoon water, waaronder zwemwater en water zuiveren
- waterveiligheid
- maatschappelijk verantwoord en duurzaam.

De waterbeheerplannen zijn online beschikbaar. De ontwikkelingen en aandachtspunten die van belang zijn voor realisatie van deze waterbeheerplannen zijn beschreven in deze position paper.

De waterbeheerplannen zijn opgesteld voor de periode 2016-2021 en de uitvoering van de plannen wordt regelmatig met de provincie Drenthe besproken.

4. Doelen realiseren in landelijk gebied en in stedelijk gebied

Klimaat

In de huidige omgevingsvisie wordt al rekening gehouden met, en aandacht gevraagd voor de klimaatontwikkeling. Nu al merken we klimaateffecten door een toename van extreme buien. In het landelijke gebied is meestal wel ruimte aanwezig om de effecten van toenemende wateroverlast op te vangen, maar in stedelijk gebied ligt dat anders. Meer open water biedt oplossingen voor natte en droge perioden. Daarvoor is ruimte nodig en die is schaars in stedelijk gebied. Het ligt voor de hand om oplossingen ook te zoeken in afvoer van water uit het stedelijk gebied naar de rand van de stad en overtollig water daar te bergen. Dat vergt inspanning en samenwerking van de betrokken overheden én de burgers en bedrijven. Maar het biedt ook mogelijkheden voor het meekoppelen van andere maatregelen.

We vragen in de omgevingsvisie aandacht voor de volgende punten:

- Aanpassen van de tekst over afwenteling. Sta open voor waterberging buiten stedelijk gebied en/of bovenplanse compensatie.
- Beschrijf de toenemende kans op piekbuien en schade in de stad, en zet in op meer water(afvoer) in stedelijk gebied om extreme buien af te kunnen voeren.
- Geef specifiek aan wanneer en hoe getoetst wordt.
- Aandacht voor stresstests in stedelijk gebied en regenwaterstructuurvisies.

Klimaatverandering betekent ook dat beken en waterlopen kunnen droogvallen en grondwaterstanden gaan dalen. Het wordt niet alleen droger, ook zullen heftige (regen)buien in de zomer vaker gaan voorkomen. Die buien kunnen wateroverlast geven op het land en in de stad. Langere en heviger perioden van droogte kunnen leiden tot economische schade, bijvoorbeeld voor de scheepvaart, de landbouw en de energievoorziening. En ook landschap- en natuurwaarden kunnen schade leiden. Daarom is een werkprogramma opgesteld met maatregelen die zijn gericht op het zeker stellen van de zoetwatervoorziening. De komende jaren worden de maatregelen uitgevoerd. Dit vraagt inspanningen van agrarische ondernemers, overheden en kennisinstellingen. De betrokken overheden willen deze inspanningen ondersteunen met wettelijke en planologische instrumenten en ook met financiële middelen om de maatregelen succesvol te laten verlopen.

Energie en circulaire economie.

Speerpunt van de waterschappen is de productie van duurzame energie en het stimuleren van de circulaire economie. De waterschappen willen op termijn energieneutraal worden en kunnen een rol spelen in de energietransitie in de regio. Er zijn veel energiepotenties, niet alleen bij de gemeenten maar ook bij de waterschappen: de waterschapsinfrastructuur kan benut worden voor duurzame energiebronnen zoals windmolens, zonneparken en vergisting van biomassa. Oppervlaktewater heeft een enorm potentieel voor winning van warmte en koude. Het is daarbij belangrijk dat vraag en aanbod lokaal en regionaal op elkaar worden afgestemd.

De waterschappen leveren veel inspanningen voor een duurzame circulaire economie. Er zijn inmiddels ervaringen opgedaan met het gebruik van organisch materiaal uit het watersysteem en het terugwinnen van grondstoffen in afvalwaterzuiveringsinstallaties. Hier liggen nog veel ontwikkelingsmogelijkheden.

Wij verwachten van de provincie op het gebied van energie en circulaire economie een initiërende en regisserende rol. Wij bevelen het volgende aan voor de omgevingsvisie:

- Werk aan beeldvorming ten aanzien van de energietransitie: van NIMBY (Not In my backyard) naar WIMBY (Welcome in my backyard). Werk aan de ontwikkeling van de netwerksamenleving, stimuleer de energietransitie bij de burgers, coöperaties, bedrijven en dergelijke.
- Vermeldt nadrukkelijk de potenties: WKO uit oppervlaktewater, organisch materiaal uit het watersysteem, grondstoffen uit afvalwater.
- Pak de regie voor de uitvoering van het regionale energieplan.
- Zoek samen met de waterschappen en andere stakeholders naar en benut de duurzame energiepotentie in de provincie.
- Besteed aandacht aan de logistiek en de afstemming van vraag en aanbod en maak daarbij gebruik van de mogelijkheden die informatie- en sensortechnologie biedt.

Beekdalen

Beekdalen zijn veelal lager gelegen, het zijn dus de plaatsen waar het water zich verzameld en welke regelmatig onderlopen. Het zijn ook de natuurlijke plekken voor waterberging. Het vraagt creativiteit om deze eigenschappen te combineren met de functies en het gebruik van de grond in de beekdalen. Naast creativiteit is het van belang duidelijk te zijn over de wenselijkheid van bepaalde ontwikkelingen en activiteiten in de beekdalen welke de aan- en afvoer van water belemmeren of welke kunnen leiden tot afwenteling van wateroverlast op benedenstrooms gelegen gebieden.

Voor bebouwing in stedelijk gebied zijn risiconormen opgesteld die bepalen hoe vaak wateroverlast toelaatbaar is. De gestelde norm 1 : 100 (maximaal éénmaal in de honderd jaar is wateroverlast toelaatbaar) geldt in principe ook voor bebouwing in de beekdalen. Het blijkt niet altijd mogelijk te zijn om te voldoen aan deze normen, of het vraagt (te) grote investeringen om hieraan te kunnen voldoen. Wij zijn daarom van mening dat bebouwing in beekdalen en functiewijziging naar "bebouwd gebied" niet wenselijk is.

In sommige beekdalen is de functie landbouwgebied toegekend. Daar is een laag peil en een lage grondwaterstand wenselijk, welke soms moeilijk te realiseren zijn in de beekdalen. We hebben overigens geconstateerd dat in de huidige omgevingsvisie de landbouwgebieden nog niet goed zijn aangegeven op de gebiedskaarten.

Het is belangrijk eventuele wijzigingen van het grondgebruik en de condities waaronder dit mogelijk is te bespreken met de belanghebbenden. Ondersteun daarbij de inrichtingsmaatregelen voor de Kaderrichtlijn Water en waterberging in de beekdalen. We zien graag dat de provincie in dit proces het voortouw neemt.

Kwaliteitsslag in duurzaamheid landbouw

Verduurzaming in de landbouw met onder ander goed bodembeheer is een belangrijke factor voor de verbetering van de waterkwaliteit en het vasthouden van water. Kansrijke maatregelen willen we vinden door samen te werken met de agrarische sector en het beschouwen van de gehele keten. Innoveren in productiviteit alleen is onvoldoende. Er zijn ook flinke stappen nodig in een circulaire bedrijfsvoering, CO₂-neutraal en afgestemd op bodem, natuur en gezondheid van mens en dier. Niet alleen in Nederland, maar ook in mondiaal perspectief. Een landbouw met minder negatieve effecten is haalbaar. Zeker omdat het rendement niet alleen verbonden is aan productie, maar ook aan kennisontwikkeling en andere maatschappelijke diensten. Met een footprintloze landbouw versterkt Nederland zijn positie als internationale proeftuin die kennis vermarkt. Deze transitie vraagt om gebiedsgericht samenspel tussen boeren en andere partijen in de agrarische keten, samen met bewoners en overheid. De provincie kan een rol spelen in het samenbrengen van wederzijdse belangen van boeren, overheden en de maatschappij en het stimuleren van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Wanneer een boer zijn bodemgebruik verduurzaamt, bijvoorbeeld door hoger gehalte organische stof, niet diep ploegen, op maat toepassen van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, heeft dit voordelen voor de (grond-) waterkwaliteit en kwantiteit.

Stedelijk bebouwd gebied en klimaatactieve stad

Bij het nieuwe beleid voor de "sterke steden" zijn de volgende wateraspecten van belang:

- In de actualisatie mag er wat meer aandacht komen voor zowel extreme buien als de toenemende kans op droogte en hittestress, en hoe we daar mee omgaan. Hierbij willen wij liever op voorhand geen oplossingen uitsluiten, maar met de gemeenten en andere partners in gesprek gaan op zoek naar oplossingen met draagvlak. We willen ons daarbij vooral ook richten op lange termijn oplossingen: het is mogelijk een wijk of stadsdeel eenmaal per generatie aan te pakken, die kans willen we benutten.
- Bevorder een stresstest waarbij oppervlaktewater, riolering en grondwater als integraal systeem beoordeeld worden op functionaliteit en knelpunten.
- Daar waar nog ruimte is in stedelijk gebied, bouw dat niet vol maar reserveer ruimte voor water en/of groen.
- Stimuleer groen in stedelijk gebied. Groene daken, parken maar ook tuinen zonder bestrating.
- Geef aandacht aan meerlaagsveiligheid. Ook in een relatief hooggelegen provincie als Drenthe worden functies op "verkeerde" plekken geprojecteerd. Houdt bij aanpassing van gebouwen en infrastructuur rekening met vitale functies. Ofwel, geen noodaggregaat in de kelder en zorg dat kwetsbare groepen ook bij wateroverlast geëvacueerd of geholpen kunnen worden.
- Ontwikkelingen vanuit Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie aftappen en meenemen in actualisatie.

Doelen voor "overig water"

Voor de KRW-waterlichamen heeft de provincie waterkwaliteitsdoelen gesteld. De KRW zaken kunnen beleidsarm worden overgenomen uit het SGBP-2. Voor de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest geldt dat er waarschijnlijk voor stikstof en bij Hunze en Aa's ook voor fosfaat een aanpassing van de normen richting landelijke richtwaarden zal plaatsvinden.

De Kaderrichtlijn Water stelt dat voor alle wateren, dus ook voor niet KRW wateren, de principes van de KRW geldig zijn. Zo mag er ook in overige wateren geen achteruitgang van de kwaliteit optreden. De waterschappen willen zich de komende jaren vooral richten op het behalen van de doelen voor de KRW waterlichamen. Wat betreft investeringen en mankracht hebben de waterschappen hun handen vol aan uitvoering van de KRW-maatregelen en de verwachte extra opgaven voor de aanpak van gewasbeschermingsmiddelen en nieuwe stoffen. Daarnaast zijn er nog de opgaven rond de N2000/PAS maatregelen.

Voor de zogenaamde "overige wateren" zijn nog geen doelen gesteld. Conform het voornemen in de waterbeheerplannen gaat de provincie samen met de waterschappen onderzoeken of, en in welke mate, aanvullende doelen gewenst zijn voor overige wateren, waaronder ecologisch waardevolle kleine wateren en stedelijk water. Gezien alle te realiseren opgaven is enige terughoudendheid gewenst bij het vaststellen van het ambitieniveau voor deze wateren.

Aandacht voor de waterkwaliteit in stedelijk gebied is gerechtvaardigd, daarbij moet het niet alleen gaan om de ecologie, maar ook om de totale waterbeleving en bewustwording.

Voor de kleine waardevolle wateren is de vraag wat de rol is van de verschillende organisaties bij realisatie van de opgaven die de provincie heeft geformuleerd rond natuur en biodiversiteit.

Waterparels

In Rijn Noord Nedereems hebben de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest geconstateerd dat er voor de waardevolle wateren onvoldoende biologische informatie voorhanden is om te kunnen komen tot doelen voor deze wateren. Er wordt nagedacht over een eenvoudig meetprogramma voor waardevolle wateren, de zogenaamde waterparels, dat uitgevoerd moet gaan worden.

Mogelijk zal een discussie ontstaan over de vraag wie de gewenste monitoring gaat uitvoeren in wateren die niet in beheer zijn bij de waterschappen, zoals bijvoorbeeld vennen. Pas nadat de meetresultaten bekend zijn kunnen de doelen worden besproken.

Strategische grondwatervoorraad

De waterschappen willen samen met de provincie beleid ontwikkelen voor grondwaterbeheer. Hiervoor zijn acties opgenomen in de waterbeheerplannen. Eén van de elementen die aandacht verdient is de mogelijkheid om strategische grondwatervoorraden te realiseren. Hiervoor zal moeten worden uitgewerkt wat de consequenties zijn voor het oppervlaktewaterbeheer van de waterschappen.

Hydrologische maatregelen PAS / N2000

In de Omgevingvisie 2014 zijn geen maatregelen vastgelegd voor de PAS maatregelen in de Natura 2000 gebieden, deze waren destijds nog niet bekend. Voor een aantal gebieden, bijvoorbeeld Drentse Aa, is inmiddels duidelijk dat er geen één op één relatie bestaat tussen KRW maatregelen en PAS maatregelen. Er is enerzijds zorg dat PAS maatregelen leiden tot achteruitgang van de KRW waterkwaliteit, anderzijds dat strengere eisen worden geformuleerd voor N2000 waar nog geen rekening mee is gehouden. Het is wenselijk dat de revisie van de Omgevingsvisie hierover duidelijkheid geeft.

Geur- en geluidsnormen RWZI's

Bij het zuiveren van afvalwater in zuiveringsinstallaties gelden ruimtelijke beperkingen en normen. Deze maken het mogelijk dat zuiveringsprocessen in goede harmonie met de omgeving verlopen. Ze zijn gericht op het beperken van overlast door geur en stank en continuïteit van de bedrijfsvoering in de zuiveringsinstallaties, ook op langere termijn.

Het betreft hier met name geur- en geluidsnormen, voor geur zijn deze bijvoorbeeld vastgelegd in geurcontouren. De normen zijn vermeld in de vergunningen die door de provincie of gemeente zijn verleend bij de bouw of wijziging van zuiveringsinstallaties en in de meldingen die zijn opgesteld in het kader van het activiteitenbesluit.

Het waterschap moet blijvend kunnen voldoen aan deze normen en is dus alert op ruimtelijke ontwikkelingen rond de zuivering. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving van een RWZI dient

rekening gehouden te worden met de invloed op het zuiveringsproces, nu en in de toekomst. Huidig belang is een goed beheer van de bestaande zuivering en toekomstig belang is de mogelijkheid dat een zuivering wordt aangepast, uitgebreid of moet gaan voldoen aan strengere normen.

PROVINCIE DRENTHE	
No.:	2017001781
Ingek.:	14 JUNI 2017
TEAM:	MBE
TE BEH. DOOR:	
DWS:	G.AFD.: <i>Arijes B</i>

Gedeputeerde Staten van de provincie
Drenthe
T.a.v. de heer A. Brouwer
Postbus 122
9400 AC ASSEN

bezoekadres Dr. Van Deenweg 186
postadres Postbus 60
8000 AB Zwolle
telefoon 088 - 233 12 00
internet wdodelta.nl
bank Nederlandse Waterschapsbank Den Haag
IBAN NL66NAB0636756882
BIC NWABNL2G
KvK 6420 8338

datum **13 JUNI 2017** ons kenmerk Z/17/010986-22025
uw kenmerk 17/MBE/2017001269
onderwerp revisie Omgevingsvisie Drenthe, notitie Reikwijdte en Detailniveau

behandeld door Bertho Bulthuis
e-mail berthobulthuis@wdodelta.nl

Geachte heer Brouwer,

Wij hebben veel waardering voor de wijze waarop u de revisie van de Omgevingsvisie aanpakt en de manier waarop partners en belanghebbenden daarbij zijn of worden betrokken. Met deze aanpak doet u recht aan het belang van de Omgevingsvisie voor overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en burgers in de provincie Drenthe.

Proces

We herkennen in de notitie "Reikwijdte en detailniveau" (R&D) de gebruikelijke wijze die gevolgd wordt bij de aanpassing of ontwikkeling van beleidsdocumenten en projectvoorstellen. Wij zijn bijzonder geïnteresseerd in de relatie tussen de Omgevingsvisie enerzijds en het waterdossier, doelbereik en milieueffecten anderzijds.

Wij constateren dat de waterschappen bij het realiseren van de doelen en opgaven in toenemende mate afhankelijk zijn van het gemeentelijk beleid. Gezien deze ontwikkeling vinden wij het belangrijk dat ruimtelijke keuzes ook worden afgewogen in provinciaal perspectief en binnen de provinciale kaders. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van activiteiten in de beekdalen. Wij zijn van mening dat bebouwing in beekdalen en functiewijziging naar "bebouwd gebied" niet wenselijk is.

In de notitie R&D geeft u aan dat inhoudelijke ambities verder worden geïnventariseerd en uitgewerkt in het koersdocument dat in het najaar van 2017 aan Provinciale Staten wordt voorgelegd ter besluitvorming. Wij gaan ervan uit dat in de loop van dit jaar nieuwe inzichten kunnen ontstaan terwijl de Notitie Reikwijdte en Detailniveau uiterlijk in juli 2017 wordt vastgesteld. Wij verzoeken u hier rekening mee te houden bij de revisie van de Omgevingsvisie.

Inhoudelijke thema's

U zet in uw coalitieakkoord stevig in op de thema's energielandschappen (energietransitie), sterke steden en vrijetijdseconomie (aanbod beter op de vraag aansluiten). Deze thema's worden als de belangrijkste bouwstenen ingebracht in de revisie van de Omgevingsvisie. Daarnaast hebben Provinciale Staten besloten dat de huidige Omgevingsvisie blijvend de basis moet zijn bij de revisie van de Omgevingsvisie. Deze basis is verwoord onder de thema's: bruisend Drenthe, kernkwaliteiten en basis op orde. In het onderdeel basis op orde zijn relevante watergerelateerde onderwerpen vastgelegd: een robuust watersysteem, een goede waterkwaliteit en vorming van strategische grondwatervoorraden.

Wij zijn verheugd met het besluit van Provinciale Staten gezien onze zorg over het feit dat het element "water" in de thema's van het coalitieakkoord een beperkte plaats inneemt. We zien dan ook met belangstelling de confrontatie tegemoet tussen de huidige beleidsambities en de nieuwe beleidsambities en de ontwikkelingen die centraal staan bij de revisie van de Omgevingsvisie: people (demografie), planet (klimaat en CO2) en profit (wereldeconomie).

De waterschappen hebben tijdens verschillende gesprekken in het provinciehuis en in Valthermond onderwerpen en aandachtspunten ingebracht voor de revisie. Voor de volledigheid hebben wij hiervan een samenvatting in de vorm van een position paper bijgevoegd.

Daarnaast willen we u de volgende suggesties meegeven:

- In de notitie worden bij de beoordeling van de effecten (6.2.1) de onderwerpen waterkwaliteit en waterberging meegenomen. Graag zouden we zien dat ook effecten worden meegenomen op andere onderdelen van het waterdossier: wateroverlast en watertekorten.
- Voor het onderwerp waterkwaliteit gaan we ervan uit dat u ook aandacht besteed aan de ecologie en de problematiek rond "stoffen".
- Voor de volledigheid van de gebiedsbeschrijving in paragraaf 3.1. verzoeken wij u ook een beschrijving op te nemen van de waterschappen in de provincie Drenthe.

Wij verwachten u met onze inbreng van dienst te zijn en wensen u veel succes bij de revisie van de omgevingsvisie.

Hoogachtend

het dagelijks bestuur van het
Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris

ir. E. de Kruijk

de dijkgraaf

ir. H.H.G. Dijk

Bijlage(n):

- Position Paper waterschappen revisie Omgevingsvisie Drenthe

Bijlage.

Position Paper waterschappen revisie Omgevingsvisie Drenthe

Waterschappen Drents Overijsselse Delta, Vechtstromen, Hunze en Aa's,
Noorderzijlvest, 30 mei 2017

Inleiding

Deze position paper is opgesteld door de waterschappen die werkzaam zijn in de provincie Drenthe. De paper beschrijft de meest actuele ontwikkelingen rond het waterbeheer en het bevat aanbevelingen voor de provincie Drenthe die gebruikt kunnen worden bij de revisie van de omgevingsvisie.

Voor de waterschappen zijn de omgevingsvisie en de omgevingsverordening belangrijk omdat daarin de doelen, het beleid en de provinciale regelgeving voor onder andere het waterbeheer zijn vastgelegd. Een sturend element in de omgevingsvisie vormen de functies die zijn toegekend aan de verschillende gebieden. Deze functies zijn leidend bij de inrichting en het beheer van het watersysteem. Daarnaast zijn in de omgevingsvisie de Europese doelen uitgewerkt voor de Kaderrichtlijn Water, de Richtlijn Overstromingsrisico en normering voor wateroverlast.

De verschillende actoren in het ruimtelijk domein houden bij het vaststellen en uitvoeren van de ruimtelijke plannen rekening met onderwerpen waarvoor op provinciaal niveau beleid is ontwikkeld. We constateren dat de waterschappen bij het realiseren van de doelen en opgaven in toenemende mate afhankelijk zijn van het gemeentelijk beleid. Gezien deze ontwikkeling vinden wij het belangrijk dat ruimtelijke keuzes ook worden afgewogen binnen provinciaal perspectief en provinciale kaders.

Goede samenwerking en vroegtijdige afstemming bij de voorbereiding en uitvoering van beleid is noodzakelijk, het levert veel maatschappelijke voordelen op. Wij waarderen dan ook de huidige werkwijze van de provincie Drenthe, die gericht is op samenwerking en consensus en we verwachten dat deze werkwijze in de toekomst wordt voortgezet.

2. Actuele ontwikkelingen

Water is in beweging. Zo ook de ontwikkeling van waterbeleid en de processen die waterbeheer beïnvloeden. In het kort schetsen we de aspecten die op dit moment relevant zijn voor waterbeheer.

Klimaatverandering

De meest bepalende ontwikkeling is de mondiale klimaatverandering. Door de opwarming van de aarde verandert het klimaat in Nederland geleidelijk. Kort gezegd komt dit neer op meer extreme weersomstandigheden, met heftiger buien en drogere perioden.

Om inzicht te krijgen in wat er verandert gebruiken de waterschappen de meest recente klimaatscenario's van het KNMI uit 2014. Klimaatverandering heeft invloed op de manier van waterbeheer. We werken aan maatregelen die waterveiligheid op peil houden en die het mogelijk maken waterbeheer te blijven voeren dat past bij de door de provincie vastgestelde ruimtelijke functies.

Bodem

Water en bodem zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Processen in de bodem zijn van invloed op de waterhuishouding. Bodemdaling door inklinking en door winning van delfstoffen vraagt, gelet op de aanwezige functies, om fysieke aanpassingen van het watersysteem. Wij vinden het belangrijk de processen in de bodem te kennen en bij keuzes die dit sturen het effect op het watersysteem te betrekken.

Waterkwaliteit

Uit de landelijke evaluatie van het Planbureau van de Leefomgeving is duidelijk geworden dat zonder extra maatregelen de KRW doelen in 2027 waarschijnlijk niet worden gehaald, ondanks het feit dat de waterschappen al veel inrichtingsmaatregelen hebben uitgevoerd. Wij maken ons zorgen over de waterkwaliteit en de ecologische balans. Met name over de effecten die optreden door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de opkomst van nieuwe stoffen zoals medicijnresten en microplastics.

Om hierin verandering aan te brengen is door een groot aantal partijen in 2016 de intentieverklaring Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater ondertekend. De komende jaren gaan de provincie, de waterschappen, de gemeenten, de agrarische sector, de drinkwaterbedrijven en de industrie werken aan een betere waterkwaliteit en minder verontreiniging van het water met allerlei stoffen.

Energie en stoffen

De waterschappen beseffen dat ze een belangrijke maatschappelijke taak hebben om bij te dragen aan een energietransitie in Nederland. Met het Rijk is afgesproken dat de waterschappen in 2025 energieneutraal willen zijn. De komende jaren zetten de waterschappen stappen in het benutten van energie die aanwezig is in de watersystemen en de afvalwaterketen. Ook kan betere benutting van de stoffen in de afvalwaterketen bijdragen aan een circulaire economie. Bij deze ontwikkelingen is samenwerking met andere overheden en afnemers van energie en stoffen van groot belang.

Maatschappij

Niet alleen het klimaat, ook de samenleving verandert. Hiervan zijn de waterschappen zich bewust en dit brengt een andere rolopvatting met zich mee. In ontwikkeltrajecten en gebiedsprocessen willen waterschappen daarom zo veel mogelijk belangen betrekken en mee laten wegen in besluiten. Vaak zijn dit processen waarin ook de provincie een rol heeft. Een goede afstemming tussen de overheden over de aanpak en uitgangspunten is essentieel.

De huidige netwerksamenleving vraagt ook van de overheid aanpassingen: meer gericht op samenwerking met mede overheden, met maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen, met burgers en met het bedrijfsleven. Deze nieuwe wijze van samenwerken moet de komende jaren in alle richtingen en verschillende vormen verder worden ontwikkeld.

3. Waterbeheerplannen waterschappen

De waterbeheerplannen zijn het vertrekpunt voor het waterbeheer. In de waterbeheerplannen van de vier waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's, Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta zijn de doelen opgenomen en uitgewerkt voor de centrale thema's:

- voldoende water en niet te nat in stedelijk en landelijk gebied
- schoon water, waaronder zwembadwater en water zuiveren
- waterveiligheid
- maatschappelijk verantwoord en duurzaam.

De waterbeheerplannen zijn online beschikbaar. De ontwikkelingen en aandachtspunten die van belang zijn voor realisatie van deze waterbeheerplannen zijn beschreven in deze position paper.

De waterbeheerplannen zijn opgesteld voor de periode 2016-2021 en de uitvoering van de plannen wordt regelmatig met de provincie Drenthe besproken.

4. Doelen realiseren in landelijk gebied en in stedelijk gebied

Klimaat

In de huidige omgevingsvisie wordt al rekening gehouden met, en aandacht gevraagd voor de klimaatontwikkeling. Nu al merken we klimaateffecten door een toename van extreme buien. In het landelijke gebied is meestal wel ruimte aanwezig om de effecten van toenemende wateroverlast op te vangen, maar in stedelijk gebied ligt dat anders. Meer open water biedt oplossingen voor natte en droge perioden. Daarvoor is ruimte nodig en die is schaars in stedelijk gebied. Het ligt voor de hand om oplossingen ook te zoeken in afvoer van water uit het stedelijk gebied naar de rand van de stad en overtollig water daar te bergen. Dat vergt inspanning en samenwerking van de betrokken overheden én de burgers en bedrijven. Maar het biedt ook mogelijkheden voor het meekoppelen van andere maatregelen.

We vragen in de omgevingsvisie aandacht voor de volgende punten:

- Aanpassen van de tekst over afwenteling. Sta open voor waterberging buiten stedelijk gebied en/of bovenplanse compensatie.
- Beschrijf de toenemende kans op piekbuien en schade in de stad, en zet in op meer water (afvoer) in stedelijk gebied om extreme buien af te kunnen voeren.
- Geef specifiek aan wanneer en hoe getoetst wordt.
- Aandacht voor stresstests in stedelijk gebied en regenwaterstructuurvisies.

Klimaatverandering betekent ook dat beken en waterlopen kunnen droogvallen en grondwaterstanden gaan dalen. Het wordt niet alleen droger, ook zullen heftige (regen)buien in de zomer vaker gaan voorkomen. Die buien kunnen wateroverlast geven op het land en in de stad. Langere en heviger perioden van droogte kunnen leiden tot economische schade, bijvoorbeeld voor de scheepvaart, de landbouw en de energievoorziening. En ook landschap- en natuurwaarden kunnen schade leiden. Daarom is een werkprogramma opgesteld met maatregelen die zijn gericht op het zeker stellen van de zoetwatervoorziening. De komende jaren worden de maatregelen uitgevoerd. Dit vraagt inspanningen van agrarische ondernemers, overheden en kennisinstellingen. De betrokken overheden willen deze inspanningen ondersteunen met wettelijke en planologische instrumenten en ook met financiële middelen om de maatregelen succesvol te laten verlopen.

Energie en circulaire economie.

Speerpunt van de waterschappen is de productie van duurzame energie en het stimuleren van de circulaire economie. De waterschappen willen op termijn energieneutraal worden en kunnen een rol spelen in de energietransitie in de regio. Er zijn veel energiepotenties, niet alleen bij de gemeenten maar ook bij de waterschappen: de waterschapsinfrastructuur kan benut worden voor duurzame energiebronnen zoals windmolens, zonneparken en vergisting van biomassa. Oppervlaktewater heeft een enorm potentieel voor winning van warmte en koude. Het is daarbij belangrijk dat vraag en aanbod lokaal en regionaal op elkaar worden afgestemd.

De waterschappen leveren veel inspanningen voor een duurzame circulaire economie. Er zijn inmiddels ervaringen opgedaan met het gebruik van organisch materiaal uit het watersysteem en het terugwinnen van grondstoffen in afvalwaterzuiveringsinstallaties. Hier liggen nog veel ontwikkelingsmogelijkheden.

Wij verwachten van de provincie op het gebied van energie en circulaire economie een initiërende en regisserende rol. Wij bevelen het volgende aan voor de omgevingsvisie:

- Werk aan beeldvorming ten aanzien van de energietransitie: van NIMBY (Not In my backyard) naar WIMBY (Welcome in my backyard). Werk aan de ontwikkeling van de netwerksamenleving, stimuleer de energietransitie bij de burgers, coöperaties, bedrijven en dergelijke.
- Vermeldt nadrukkelijk de potenties: WKO uit oppervlaktewater, organisch materiaal uit het watersysteem, grondstoffen uit afvalwater.
- Pak de regio voor de uitvoering van het regionale energieplan.
- Zoek samen met de waterschappen en andere stakeholders naar en benut de duurzame energiepotentie in de provincie.
- Besteed aandacht aan de logistiek en de afstemming van vraag en aanbod en maak daarbij gebruik van de mogelijkheden die informatie- en sensortechnologie biedt.

Beekdalen

Beekdalen zijn veelal lager gelegen, het zijn dus de plaatsen waar het water zich verzameld en welke regelmatig onderlopen. Het zijn ook de natuurlijke plekken voor waterberging. Het vraagt creativiteit om deze eigenschappen te combineren met de functies en het gebruik van de grond in de beekdalen. Naast creativiteit is het van belang duidelijk te zijn over de wenselijkheid van bepaalde ontwikkelingen en activiteiten in de beekdalen welke de aan- en afvoer van water belemmeren of welke kunnen leiden tot afwenteling van wateroverlast op benedenstrooms gelegen gebieden.

Voor bebouwing in stedelijk gebied zijn risiconormen opgesteld die bepalen hoe vaak wateroverlast toelaatbaar is. De gestelde norm 1 : 100 (maximaal éénmaal in de honderd jaar is wateroverlast toelaatbaar) geldt in principe ook voor bebouwing in de beekdalen. Het blijkt niet altijd mogelijk te zijn om te voldoen aan deze normen, of het vraagt (te) grote investeringen om hieraan te kunnen voldoen. Wij zijn daarom van mening dat bebouwing in beekdalen en functiewijziging naar "bebouwd gebied" niet wenselijk is.

In sommige beekdalen is de functie landbouwgebied toegekend. Daar is een laag peil en een lage grondwaterstand wenselijk, welke soms moeilijk te realiseren zijn in de beekdalen. We hebben overigens geconstateerd dat in de huidige omgevingsvisie de landbouwgebieden nog niet goed zijn aangegeven op de gebiedskaarten.

Het is belangrijk eventuele wijzigingen van het grondgebruik en de condities waaronder dit mogelijk is te bespreken met de belanghebbenden. Ondersteun daarbij de inrichtingsmaatregelen voor de Kaderrichtlijn Water en waterberging in de beekdalen. We zien graag dat de provincie in dit proces het voortouw neemt.

Kwaliteitsslag in duurzaamheid landbouw

Verduurzaming in de landbouw met onder ander goed bodembeheer is een belangrijke factor voor de verbetering van de waterkwaliteit en het vasthouden van water. Kansrijke maatregelen willen we vinden door samen te werken met de agrarische sector en het beschouwen van de gehele keten. Innoveren in productiviteit alleen is onvoldoende. Er zijn ook flinke stappen nodig in een circulaire bedrijfsvoering, CO₂-neutraal en afgestemd op bodem, natuur en gezondheid van mens en dier. Niet alleen in Nederland, maar ook in mondiaal perspectief. Een landbouw met minder negatieve effecten is haalbaar. Zeker omdat het rendement niet alleen verbonden is aan productie, maar ook aan kennisontwikkeling en andere maatschappelijke diensten. Met een footprintloze landbouw versterkt Nederland zijn positie als internationale proeftuin die kennis vermarkt. Deze transitie vraagt om gebiedsgericht samenspel tussen boeren en andere partijen in de agrarische keten, samen met bewoners en overheid. De provincie kan een rol spelen in het samenbrengen van wederzijdse belangen van boeren, overheden en de maatschappij en het stimuleren van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Wanneer een boer zijn bodemgebruik verduurzaamt, bijvoorbeeld door hoger gehalte organische stof, niet diepploegen, op maat toepassen van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, heeft dit voordelen voor de (grond-) waterkwaliteit en kwantiteit.

Stedelijk bebouwd gebied en klimaatactieve stad

Bij het nieuwe beleid voor de "sterke steden" zijn de volgende wateraspecten van belang:

- In de actualisatie mag er wat meer aandacht komen voor zowel extreme buien als de toenemende kans op droogte en hittestress, en hoe we daar mee omgaan. Hierbij willen wij liever op voorhand geen oplossingen uitsluiten, maar met de gemeenten en andere partners in gesprek gaan op zoek naar oplossingen met draagvlak. We willen ons daarbij vooral ook richten op lange termijn oplossingen: het is mogelijk een wijk of stadsdeel eenmaal per generatie aan te pakken, die kans willen we benutten.
- Bevorder een stresstest waarbij oppervlaktewater, riolering en grondwater als integraal systeem beoordeeld worden op functionaliteit en knelpunten.
- Daar waar nog ruimte is in stedelijk gebied, bouw dat niet vol maar reserveer ruimte voor water en/of groen.
- Stimuleer groen in stedelijk gebied. Groene daken, parken maar ook tuinen zonder bestrating.
- Geef aandacht aan meerlaagsveiligheid. Ook in een relatief hooggelegen provincie als Drenthe worden functies op "verkeerde" plekken geprojecteerd. Houdt bij aanpassing van gebouwen en infrastructuur rekening met vitale functies. Ofwel, geen noodaggregaat in de kelder en zorg dat kwetsbare groepen ook bij wateroverlast geëvacueerd of geholpen kunnen worden.
- Ontwikkelingen vanuit Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie aftappen en meenemen in actualisatie.

Doelen voor "overig water"

Voor de KRW-waterlichamen heeft de provincie waterkwaliteitsdoelen gesteld. De KRW zaken kunnen beleidsarm worden overgenomen uit het SGBP-2. Voor de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest geldt dat er waarschijnlijk voor stikstof en bij Hunze en Aa's ook voor fosfaat een aanpassing van de normen richting landelijke richtwaarden zal plaatsvinden.

De Kaderrichtlijn Water stelt dat voor alle wateren, dus ook voor niet KRW wateren, de principes van de KRW geldig zijn. Zo mag er ook in overige wateren geen achteruitgang van de kwaliteit optreden. De waterschappen willen zich de komende jaren vooral richten op het behalen van de doelen voor de KRW waterlichamen. Wat betreft investeringen en mankracht hebben de waterschappen hun handen vol aan uitvoering van de KRW-maatregelen en de verwachte extra opgaven voor de aanpak van gewasbeschermingsmiddelen en nieuwe stoffen. Daarnaast zijn er nog de opgaven rond de N2000/PAS maatregelen.

Voor de zogenaamde "overige wateren" zijn nog geen doelen gesteld. Conform het voornemen in de waterbeheerplannen gaat de provincie samen met de waterschappen onderzoeken of, en in welke mate, aanvullende doelen gewenst zijn voor overige wateren, waaronder ecologisch waardevolle kleine wateren en stedelijk water. Gezien alle te realiseren opgaven is enige terughoudendheid gewenst bij het vaststellen van het ambitieniveau voor deze wateren.

Aandacht voor de waterkwaliteit in stedelijk gebied is gerechtvaardigd, daarbij moet het niet alleen gaan om de ecologie, maar ook om de totale waterbeleving en bewustwording.

Voor de kleine waardevolle wateren is de vraag wat de rol is van de verschillende organisaties bij realisatie van de opgaven die de provincie heeft geformuleerd rond natuur en biodiversiteit.

Waterparels

In Rijn Noord Nedereems hebben de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest geconstateerd dat er voor de waardevolle wateren onvoldoende biologische informatie voorhanden is om te kunnen komen tot doelen voor deze wateren. Er wordt nagedacht over een eenvoudig meetprogramma voor waardevolle wateren, de zogenaamde waterparels, dat uitgevoerd moet gaan worden.

Mogelijk zal een discussie ontstaan over de vraag wie de gewenste monitoring gaat uitvoeren in wateren die niet in beheer zijn bij de waterschappen, zoals bijvoorbeeld vennen. Pas nadat de meetresultaten bekend zijn kunnen de doelen worden besproken.

Strategische grondwatervoorraad

De waterschappen willen samen met de provincie beleid ontwikkelen voor grondwaterbeheer. Hiervoor zijn acties opgenomen in de waterbeheerplannen. Eén van de elementen die aandacht verdient is de mogelijkheid om strategische grondwatervoorraden te realiseren. Hiervoor zal moeten worden uitgewerkt wat de consequenties zijn voor het oppervlaktewaterbeheer van de waterschappen.

Hydrologische maatregelen PAS / N2000

In de Omgevingvisie 2014 zijn geen maatregelen vastgelegd voor de PAS maatregelen in de Natura 2000 gebieden, deze waren destijds nog niet bekend. Voor een aantal gebieden, bijvoorbeeld Drentse Aa, is inmiddels duidelijk dat er geen één op één relatie bestaat tussen KRW maatregelen en PAS maatregelen. Er is enerzijds zorg dat PAS maatregelen leiden tot achteruitgang van de KRW waterkwaliteit, anderzijds dat strengere eisen worden geformuleerd voor N2000 waar nog geen rekening mee is gehouden. Het is wenselijk dat de revisie van de Omgevingsvisie hierover duidelijkheid geeft.

Geur- en geluidsnormen RWZI's

Bij het zuiveren van afvalwater in zuiveringsinstallaties gelden ruimtelijke beperkingen en normen. Deze maken het mogelijk dat zuiveringsprocessen in goede harmonie met de omgeving verlopen. Ze zijn gericht op het beperken van overlast door geur en stank en continuïteit van de bedrijfsvoering in de zuiveringsinstallaties, ook op langere termijn.

Het betreft hier met name geur- en geluidsnormen, voor geur zijn deze bijvoorbeeld vastgelegd in geurcontouren. De normen zijn vermeld in de vergunningen die door de provincie of gemeente zijn verleend bij de bouw of wijziging van zuiveringsinstallaties en in de meldingen die zijn opgesteld in het kader van het activiteitenbesluit.

Het waterschap moet blijvend kunnen voldoen aan deze normen en is dus alert op ruimtelijke ontwikkelingen rond de zuivering. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving van een RWZI dient

rekening gehouden te worden met de invloed op het zuiveringsproces, nu en in de toekomst. Huidig belang is een goed beheer van de bestaande zuivering en toekomstig belang is de mogelijkheid dat een zuivering wordt aangepast, uitgebreid of moet gaan voldoen aan strengere normen.

gemeente

ooststellingwerf

Contactpersoon : P.W. Rienstra
Telefoonnummer : 14 0516
Ons kenmerk :

Gedeputeerde Staten van Drenthe
t.a.v. de heer A. Brouwer
Postbus 122
9400 AC ASSEN

Onderwerp: NRD Revisie Omgevingsvisie

Oosterwolde, 6 juni 2017

Geachte heer Brouwer,

Op 1 mei 2017 hebben wij de brief van Gedeputeerde Staten van Drenthe van 26 april 2017 ontvangen. Hierin vragen GS ons om een advies of zienswijze op de reikwijdte en het detailniveau van het planMER voor de Omgevingsvisie Drenthe.

PROVINCIE DRENTHÉ	
No.:	201200 1752
Ingek.:	12 JUNI 2017
TEAM:	MBE
TE BEH. DOOR:	
DWS:	G.AFD.:

Besluit van ons college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders heeft op 6 juni 2017 besloten om kennis te nemen van het voornemen van Provinciale Staten van Drenthe om de Omgevingsvisie Drenthe te herzien. Ook van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (hierna NRD) neemt het college kennis.

De NRD is door ons beoordeeld. Naar aanleiding daarvan hebben wij geen opmerkingen op de reikwijdte en het detailniveau van het voor de omgevingsvisie op te stellen milieueffectrapport (hierna planMER). Wij gaan er daarbij van uit dat u bij het opstellen van het planMER ook de effecten van de omgevingsvisie binnen onze gemeente in overweging neemt. Voor een beoordeling van deze effecten verwijzen wij in het bijzonder naar ons beleid zoals dat is opgenomen in onze Structuurvisie 2010-2020-2030 en het bestemmingsplan Buitengebied 2016.

In het algemeen merken wij op dat wij het waarborgen van een goede woon- en leefomgeving voor onze inwoners belangrijk vinden. Wij vragen u dan ook om de effecten van de omgevingsvisie hierop in het bijzonder te overwegen. Mochten effecten zich gaan voordoen in onze gemeente dan verzoeken wij u ons daarover te informeren.

Vragen?

Voor vragen, ook tijdens het opstellen van het planMER, kunt u contact opnemen met Pier Wiebe Rienstra (medewerker ruimtelijke ordening). U kunt hem bereiken op ons algemene telefoonnummer.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders

Sander Kastelein
secretaris

Harry Oosterman
burgemeester

